

جاوريا جين

دارووخانی رهوشت کومه نگاکه مان
به رهو هه لدير ده بات !!

ameer.maktab@yahoo.com

/AliBapir

/AliBapir

/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

عهلی باپیر

چاپی دووهم

۲۰۰۵ز

۱۴۲۶ک

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com

/AliBapir

/AliBapir

/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

با وریا بین

دارووخانی ره‌وشت کۆمه‌لگه‌مان

به‌ره‌و هه‌لدیر ده‌بات!!

عه‌لی باپیر

۲۰۰۲-۱۴۲۳

چاپی یه‌که‌م

www.alibapir.net

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا
مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا
الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا) (الاسراء: ١٦)

ameer.maktab@yahoo.com

f /AliBapir

yt /AliBapir

f /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

www.alibapir.net

پیشکش بی

۱- بهو گهنج و لاو (کچ و کوپ) انهي که له تافي لاویتی دا، بهوئی ئیمان و ته قواوه، له بهر دهم گیزه لوو که ی فه سادو ناره زو و بازی ئهم پوژگار ددا، وه ک یو پاره ستاو و نه له خشانو.

۲- بهه موو ئهو که سانه ی که دلسوژی میللهت و ولاته که یانو، له بهر ان بهر پاراستنی که پامهت و شه پرفو ره وشت و نه دهبی کو مه لگا که یاندا هست به بهر پرسیاریتی ده که ن و ئهرکی سهرشانیان جی به جی ده که ن.

ameer.maktab@yahoo.com

[/AliBapir](#)

/AliBapir

/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ئەم نامىلكەيە

خوينەرە بەريزەكان!

ئەم نامىلكەيە بريتيە لەدەقى ئەو وتارەى كە بەندە لەسەر مینبەرى
مزگەوتى (جيهاد) لەشارى (سليمانى) داويەتى، لەپۆژى جومعه (۵ى
پەيمەنى يەكەمى ۱۴۲۳) بەرانبەر (۲۰۰۲/۵/۱۷) لەئێرەمان
ناونیشاندا (باوريا بين! دارووخانى رەوشت كۆمەلگەمان بەرەو
هەلدێر دەبات).

پاشان براى دلسۆزو خوشەويستەم كاك (مەلا بيلال قەلادزەيى) لە
كاسيئەو هينايەتە سەر قاقەن، خوا پاداشتى بداتەو، دوايى خوشم
پييدا چوومەتەو و چاوم پييدا گيڤاوتەو و لەچەند شويئيەك دا هەنديك
وشەو رستەيم دەستكارى كردو و بيجگە لە زيادكردنى چەند
رستەيەكى كەم لەچەند جيئەك دا، وتارەكە كتومت وەك
خۆى ماوتەو.

گومانيشى تيدا نيه كە بابەتى ئەدەب و رەوشت و خوو بەگشتى و
بەتايەت ئەو بەشەى ئەدەب و رەوشت و ئاكار كە پەيوەستە بە پەيوەندى
نيوان ئافرەت و پياو و لاينى جينسىيەو بە بابەتيكى يەكجار هەستيارو
گرنگەو پيوستە - ئەگەر بويستري هەقى خۆى بدرىتتى - نەك وتاريك و
دوان و نامىلكەيەك بگرە چەندان وتارو نامىلكەو كتيبي
سەرەخۆى بۆ تەرخان بكرين، بەلام وەك گوتراو، ئەوەى فرياي
هەموو ييشى نەكەوى نابى هەنديكيشى لى فەرامۆش بكرى (مالا يدرك
كلە لا يترك بعضه).

هيواد اريشم ئەم وتارو نامىلكەيە لەگەڵ كورتىشى دا پوخت بىت و
 جەوھەر و كاڭەى مەسەلە پىويستەكانى ئەم بابەتە گرنگو گەورەيەى
 خستبىتە پوو و تيرىك بوويىت چەندان نيشانەو نامانجى پىكا بن!
 شايانى باسە كتيبى (ئافرەت و خيزان لەسايەى شەرىعەتدا) يش
 كەئىستاكە بەئالڤە لەپۆژنامەى (كۆمەل) دا و پاشان - ان شاء الله -
 لەدوو تووى بەرگىك دا بلۆدەكرىتەو، بۆ تويژىنەوەى ئەو بابەتەو
 گەلىك مەسەلەو بابەتى هاووينەى تەرخان كراو.

ئەحمەد ئاوا

١٤٢٣ هـ رانبەر ١١/٧/٢٠٠٢ ز.

ameer.maktab@yahoo.com

/AliBapir

/AliBapir

/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

دهقی وتاره که

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونستهديه، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهده فلا مضل له ومن يضل فلا هادي له، وأشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وأشهد ان محمداً عبده ورسوله صلوات الله تعالى وسلامه عليه وعلى آله وصحبه ومن اهتدى بهديه.

أما بعد: أوصيكم عباد الله وقبلكم نفسي بتقوى الله قال - جلّ وعلى - في محكم كتابه: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تُمَوِّنْ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ)

پیشه کی

مسولمانه به پړزو خوښه ويسته کان، خوشکان و بريان! له وتاری نه مېرماندا له ژير ناوونيشانی (باوريا بين داپووخانی په وشت کومه لگا که مان بهرو هه لدير د بات) له ژير نه مانوونيشانه دا وتاری نه مېرمان نا پراسته ده که مان، که ته رخا نم کرده بؤ باسی دیارده یه کی زور تر سناک، که له سهره تاسه رې دنیا دا له پهره سندن دایه و که و زور پریشکیشی گه یشتوته کومه لگای کورده واریی مان.

نه ویش بریتیه له دیارده ی (داپووخانی په وشت) به تایبته له بوارې جینسی و له بوارې په یوه ندی یه کانی نیوان پیاوان و نافرمتاندا که بوار یکی زور حساس و زور گرنگ و بایه خدارو، شریعتی خوی په روه دگار چ نایه ته کانی قورئان، چ فمر میشته کانی پیغه مبر ﷺ پانتاییه کی زوریان ته رخا کر دوه بؤ پوونکر د نه وهی نه و لایه نه که له پروی شهرعی یه وه میلله ت و کومه لگایه کی مسولمان پیاوان و نافرمتانی، نیرو مئی یه کانی، پیو یسته چون به یه که وه په فتار بکه ن؟ وه چون له پروی جیسنی یه وه مامه له بکه ن؟ جاره نگه

زۆر لەمسوڵمانان تاپاددەيەك پێيان شتیکی سەیریئ کەلەسەر مینبەری
 پیغەمبەرەوھ ﷺ باسی ئەو جوړە بابەتانه بکړئ، بەلام لەپراستی دا نەک ھەر
 سەیرنیە، بەلکو زۆر شتیکی پەوايەو زۆر شتیکی ئاسایی یە کە ئایەتەکانی
 قورئان کەخوای کاربەجئ ناردوونی، وەفەرمايشتەکانی پیغەمبەر ﷺ، چ
 پەيوەندیان بەحوکمو سیاسەتەو ھەيئت، چ بەلایەنی ئیمان و عەقیدەو، چ
 بەلایەنی ئابوورییەو، چ بەلایەنی پەيوەندی یە کۆمەلایەتی یەکانەو، چ
 بەلایەنی خێزانەو، چ بەھەلس وکەوتی ژن و میڤد بەیەکەو، چ بەھەر
 لایەنیکی دیکەو، پیویستە بئ پەروا و پەراشکاویی و بەپوونی بخرینە
 بەرچاوی مسوڵمانان، بۆئەو ی بەشیوہیەک لەھەموو ئەو بوارانە ی ژیان و
 گوزەریانان دا بجوولینەو ھەلس وکەوت بکەن کە لەمیللەتیکی مسوڵمان و
 لەکۆمەلگایەکی مسوڵمان بوەشیتەو ھو شایستەیان بێت.

دیارە چ (بەندە) چ ھەر وتارییژ (خطیب) یکی دیکە کەلەسەر مینبەری
 پیغەمبەر ﷺ رادەوہستئ و تار ی ھەینی (جمعة) یان ھەر وتارو ھەر
 ئامۆژگاری یەکی ھەر بۆنە یەکی دیکە ئاراستە ی مسوڵمانان دەکات، دەبئ
 لەپووی دلسۆزی و بەزەیی و پەرۆشەو ھەگەلیان بدوئ، منیش ئەم وتارەو
 ھەر وتاریکی دیکەشم سوپاس بۆ خوا ھەر لەسەر ئەو بناغە یەو ھەر
 بەوشیوہ یەو ھەو ھاندەرە یە.

پیغەمبەر(ان علیہم الصلاة والسلام) ھەمیشە بەمیللەتەکانی خوایانان
 فەرموو: (وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ) (الأعراف: من الآية ٦٨). واتە: من بۆ ئێو دلسۆزیکی^(١)
 ئەمیندارم^(٢).

^(١) (ناصر) واتە: دلسۆز، خاوەن بەزەیی و پەرۆش و خەمخۆر.

^(٢) (امین) واتە: ئەمیندار، کەسیک کە شایستە ی ئەو بئ سپاردە ی پئ بسپێردرئ، (امین)
 پیچەوانە ی (خائن)ە، واتە: من لەگەل ئێو دەست پاکم دەم پاک و ئەمیندارتانم، وە
 دلسۆزیشانم و بەخەمتانەو ھەم پەرۆشتانم.

وہ وہک پیغہمبہری خوا (محمد المصطفی) ﷺ لہیہکیک لہفہرمایشته شیرینہکانی دا دہفہرموی: (الدين النصيحة..) رواہ مسلم، واتہ: دینداریی بریتیہ لہدلسؤزی و پەرۆش و راست و ساغی، وہک دہبینن پیغہمبہری خوا ﷺ تیکرای مسولمانہتی و دینداریی لہدلسؤزی و بہزہی و پەرۆش بۆ مسولماناندا کورت دہکاتہوہ! جا دیارہ دلسؤزی بابایہکی زاناو پیٹشہواش بۆ میللہتہکەکی لہوہدایہ کەہەرچی خیرو چاکەکی ئەوانی تیدایہ دہبی بۆیان بخاتہپوو، وەدەبی پاشکاوانہ نوختەیان بۆ بخاتہ سەر پیتەکانو، جوان جوان حالیان بکات لہحەلّ و حەرپامیک کەخواو پیغہمبہری خوا فەرموویانہو ناردوویانہ، وەسنورہکانی حەلّ و حەرپامو سنورہکانی تاعەت و^(۳) مەعصیەتیان^(۴) جوان جوان بۆ روشن بکاتہوہ.

جا سوپاس بۆ خوا خوشک و براییانی مسولمان! کەئوہ وہک ئەہلی ئەم مزگەوتہ^(۵) (مزگەوتی جیہاد) چ براییان چ خوشکان خوا پیداون و ہیدایەتدراون، بەلام من ئەو بابەتہ پوون دہکەمەوہ بۆ ئەوہی ھەم ئیوہ بەرچاو پوونانہترو عەزیمەتدارانہتر ئەو رپیازہی کەگرتوتوانہ کەرپیازی پیغہمبہری ﷺ پیئەوہ پایەند بن و لەسەری برۆن، چ خوشکان چ براییان ئەو ئاداب و پەرۆشتە ئیسلامییانہی کەخوتان پیپازاندونہوہو پەرچاویان دہکەن و پییانہوہ پایەندن، زیاتر خوتانیان پیپرازیئنہوہو زیاتر جەختیان لەسەر بکەن، وەپاشانیش لەپشت ئیوہشەوہ قسەکانم پوویان لەو خەلک و میللەتەکی خۆمانہ بەگشتی، ئەم کۆمەلگایەکی خۆمان کەخۆمان لەبەرانبەری دا بە بەرپرسیار دەرانی وەخۆشمان بۆی بەخواہنی بہزہیی و پەرۆش دەرانی، مەرچ نیہ ئیمہ ھەر خۆمان بەدلسؤزی ئەہلی مزگەوت بزانی، ئەوانہی کەلەدەرہوہی مزگەوتیشن، سەرچەم ئەوانہی کە ئۆمەتەکی پیغہمبەرن ﷺ بگرہ بہزہیی و پەرۆش و دلسؤزییمان بۆ تیکرای خەلک و میللەتی کوردستانہ، چ ئەوہی کەرۆو لەقیبەل دہکات، وە چ ئەوہی کەرپووشی تیئاکات، چونکە ئیمہ کەسیک

(۳) الطاعة: فەرمانبەری و بەقسەکردن.

(۴) المعصية: سەرپیچی و کەللەرہقیی.

(۵) دوتنراوہکان ئەوان بوون، ئەگەرنا سەرچەم مسولمانانی پایەندیش ھەروان.

كهوك براههكى دىنى و خوشكىكى دىنىش بوى بهبهزهى و پهروش نهىن،
 وهك ئىنسانىك كهخوا خولقاندوويهتى بوى بهندايهتى خوى و پابهندى
 بهئايينهكهيهوه بوى ئهوهى بههوى بهندايهتى كردنى بوى خواى پهروهردگار و
 دادگەر تبارك و تعالى و شويكنهوتنى شهريعهتهكهيهوه سهر بهرزو پروسور و
 سهرفرازى دنيا و دواپوژ بى له و پوهوه بوى ئهويش هر دلسوزين.

ئهوهش بيدعهتيك نيهه خويمان دايبهينين بهلكو سوننهت و پييازي
 پيغهمبهره ﷺ، پيغهمبهرى خوا ﷺ كاتيك چوو بولاي گهلى (طائف) تاكو
 بانگيان بكات بولاي خوا بوى بهندايهتى بوى خوا بوى ئهوهى سهرفرازو
 بهختهوهى دنيا و دواپوژ بن، كهچى ئهوان زور نا نهجيپانه و بى نهزاكهتانه
 وهلاميان دايهوه و بهرد بارانىشان كرد، لهوكاته (جبريل) سهلامى خواى
 لى بى خواى پهروهردگار ناردى بولاي (محمد المصطفى) ﷺ فهرموى: ئهوه
 خواى بهرزو مهنز دهفهرموى: ئهگهر ههز دهكات تاكو فهرمان بكهم
 بهفريشتهى چيايهكان و ئه و دوو چيا بهرزو سهركهشه - كهشارى (طائف) يان
 كهوتوته نيوان بهسهرين - داپرووخينم و قهلاچ و بنپر بگريين، مادام ئاوا
 ئيهانهيان بهپيغهمبهرى خوا كرد، بهلام پيغهمبهر ﷺ فهرموى: ^(٦) نهخير، پام
 لهسهر ئهوه نيهه، ئهوجار فهرموى: ئوميدى ئهوه دهكهم لهخواى پهروهردگار
 كه ئهگهر ئهوانهش هيدايت نهدرين لهوهچه (نسل) ئهوانه كهسانىك پهيدا
 بن كه سهجده بوى خوا بهرن و بهندايهتى بوى خوا بكهن، وهك (بخاري و مسلم) له
 (عائشة) وه خوا لى پازى بيت گيپراويا نهتهوه.

پيغهمبهرى خوا ﷺ پيشهواى ئيمه ئاوا به بهزهى يانه وه ئاواش
 دووربينانه لهگهلا خهك دا رهفتارو مامهلهى كردوه، وه بهو شيويه بويان
 بهپهروش و بهزهى بووه.

جا دياره من وهك عادهتى خوم بوى ئهوهى كه باشتر مه بهستهكه پوون
 بيتهوه بوم خستوونه چهند خاليكهوه:

^(٦) پيغهمبهر ﷺ لهيهكيك لهپيغهمبهرانى خواوه گيپراويهتهوه كه له بهرامبهر دا فهرمويهتى:
 (اللهم اغفر لي قومي فانهم لا يعلمون) متفق عليه.

خالي يه كه م: په وشت و خووي بهرزو په سهند شووړه و حه سارو په رزيني كومه لگايه:

دياره مېه ستمان له په وشت و خووي بهرزو په سهند، ماناي فراواني
په وشت و خوويه، چ په يوه ندي به لايه نې جينسي يوه هېيت كه هم وتاره مان
بو ته رخاڼ كړدوه، چ په يوه ندي به لايه نې خيزاني يوه هېيت، چ په يوه ندي
به لايه نې خزمایه تي يوه هېيت، چ په يوه ندي به لايه نې په يوه ندي يوه
كومه لايه تي يوه كانه و هېيت، چ په يوه ندي به لايه نې حوكم و سياسه ته و ه
هېيت، و ه چ په يوه ندي به لايه نې بازگاني و مامه له و سه و داوه هېيت - واته
لايه نې ئا بوړي، و ه چ په يوه ندي به لايه نې جهنگ و جيهاده و هېيت، له هه مو
ئو لايه نې و بواړه دا شهر يعه تي خواي كار. چي كومه ليك ئا داب و په وشتي
بهرزو جواني بو مسولمانان ده ستني شان كړدوه، كه ده بي خوياني
پي پرازيننه و ه.

مسولمان چ پياو چ ئا فره ت، چ پير چ گهنج، چ ورد چ درشت، هر هه مووي
له قورئان و سوننه ت دا كومه ليك ئا داب و په وشتي بهرزو بو دياري كراوه،
كاتيك به مسولماني ته و او عيار له قه له م ده دري كه ئو په وشت و ئا دابه
به رزانه ئو ته خلاقه جوان و دلگير و په سهندانه په فتار پي بكات و خوييان
پي پرازيننه و ه.

پيغه مېهر ﷺ له زور له فخر مايشته كاني دا باسي گرنگي و بايه خي په وشت و
خووي كړدوه كه ئيمه هر ئا ماره ي پي ده كين:

بو وينه ده فخر موي: (إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُذْرِكُ بِحَسَنِ خَلْقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ) رواه
ابوداود عن عائشة رضي الله عنها. واته: (ئيماندار به هو ي په وشتي جواني يوه ده كاته
پايه و مه قامي كه سيك كه هه ميشه به پوژوويه (پوژووي سوننه ت) و ه
هه ميشه ش شو نويز ده كات).

واته: ئەگەر كەسێك هەبێ هەمیشە شەو هەكان نەخەوێ و شەونۆیژ بكات
پۆژەكانیش هەمیشە پۆژووی سوننەت بگڕێ، ئێنسان بەهۆی پەوشتی
جوانی یەوە چ پیاو بێ چ ئافرەت دەگاتە ئەو پلەیه.

له فەرماشتیكی دیکەدا دەفەرموێ: (ما من شيء أثقل في ميزان العبد المؤمن
يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ) رواه الترمذي وقال: حسن صحيح، رياض الصالحين، ص ٢٢٨.
واته: (قورسترین شت لەتەر ازووی چاکەکانی ئێنسانی مسوڵمان دا لەپۆژی
دوایی دا پەوشتی جوانە)، پەوشتی جوان لەهەموو شتیك قورسترو گرانترە.

هەرەها خوای پەرەردگار کە ویستوویەتی مەدح و ستایشی پێغەمبەری
خۆی ﷺ بكات لەبەرانبەر پڕوپاگەندەو تۆمەتی جوړاوجوړی کافرەکاندا کە
پۆژێك پێیان دەگوت شیت (مجنون) ە و پۆژێك دەیانگوت جادووگەر (ساحر) ە
پۆژێك دەیانگوت فالچی (کاھن) یە، جا خوای پەرەردگار بەچی بەرپەرچی
ئەو پڕوپاگەندەو دەداتەو؟ دەفەرموێ: (بسم الله الرحمن الرحيم، ن، وَالْقَلَمِ وَمَا
يَسْطُرُونَ، مَا أَنْتَ بِغَمَةٍ رُبَّكَ بِمَجْنُونٍ، وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ، وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ
عَظِيمٍ) (القلم: ١-٥)

بەو بەرپەرچی پڕوپاگەندەو ناھەزانی پێغەمبەر ﷺ دەداتەو دەفەرموێ:
چونکە تۆ پەوشتیکی بەرزو گەورەو پەسەندت ھەیە ئەو موخەممەد ﷺ تۆ
شیت و جادووگەر و فالچی نی، پڕوپاگەندەو تۆمەتەکانیان ناپاستن چونکە تۆ
پەوشتت زۆر بەرزو جوانە.

دەگونجی ئێنسان زانا بیّت، دەگونجی لەعیبادەت دا زۆر خۆی ماندوو
بكات، دەگونجی زۆر خاوەن دەسەلات بیّت، وە هەرەھا.. بەلام مەگەر
پەيوەندی زۆر قایم و مەحکەمی لەگەڵ خوا (جل جلاله) هەبێ، مەگەر عەبدی
زۆر باش بێ بۆ خوا، ئەگەر نا ناتوانی هەمیشە پەوشتی بەرزو جوانی هەبیّت،
جا وەك زانیان گوتوویانە: خوای پەرەردگار ئەو ندە بەپەوانییژی
(بلاغە) یەوە ئەو هی فەرموو، نەیفەرموو: تۆ پەوشتیکی جوانت ھەیە، بەلکو

دهفهرموئ: (وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ) (القلم: ٤)، (إِنَّ) ئەداتى تەئكىدە،
 واتە: بەتەنكىد تۆ (لەلى خلق عظيم) واتە: وەكو ئەوە كەپەروشتى بەرزو جوان
 ولاخىكى سواری بىت و پیغەمبەرىش ﷺ سواری بوویت و لەسەر پىشتى بىت،
 واتە ئەوەندە پەروشت بەرزى، وەك ئەوەى كەپەروشت بەرزى بۆ تۆ بوویتە
 (مركوب) يَك، تۆش لەسەزى سەقامگىر بووبى.

شاعیرىك زۆر جوان دەلیت:

(وَإِنَّمَا الْأُمَمُ الْأَخْلَاقُ مَا بَقِيَتْ فَإِنْ هُمْ ذَهَبَتْ أَخْلَاقُهُمْ ذَهَبُوا) *

واتە: میللەتان بریتىن لەپەروشتى بەرزو جوان ھەر کاتىك پەروشتى بەرزو
 جوانیان لەنیودا ئەماو داپووحا ئەوانیش دەپۆن و کۆتایىیان پى دىت.
 مەبەستمان لەپەروشتى بەرزو جوان وەك گوتم: ئەوە نىە كەئافرەت خۆى
 دابپوشى و پیاو بەھەرامى بۆى نەپوانى و ئاگیان ئەداوینى خۆیان بىت و
 عەرپەتى خۆیان دابپوشن و ئەو چەند شتانەو بەس، نەخیر، مەبەستمان پى
 مانای فراوانى ئەو وشەىە ھەر لەپاستگۆیى و راستبىزى، ھەر لەدەم پاکی و
 دەست پاکی، ھەتا سەخاوەت و بەخشندەیی، ھەتا جوامىرى و شەھامەت و
 بوپىرى، ھەتا بەزەیی و سۆزو دلسۆزى و پەرۆش لەگەل خەلک، ھەتا خاوەن
 بەلین و پەیمان بوون، پىدا برۆ تا کۆتایى ئەو لیستەىەى كەزۆر درىژرە جا
 پەروشت و خوى بەرزو جوان بەمانای فراوانى ئەو وشەىە سیاج و پەرژىنىكە
 بەدەورى ھەر میللەت و کۆمەلگایەكەو، میللەت و کۆمەلگاكان بەپەروشتى
 بەرزو جوان دەتوانن بەیەكەو بەژین، ئەگەر خەلک لەگەل یەكتر راست بوو،
 ئەگەر بەرانبەر بەیەكتر و لەیەكتر ئەمین بوون، ئەگەر لەگەل یەكتردا دەست
 پاك و دەم پاك بوون، ئەگەر تەماعیان لەمال و نەفس و ناموسى یەكتر نەبوو،
 ئەگەر گەنج ریزى لەپىر گرت و پىرەكەش بەزەیی بەجوكدا ھاتەو، ئەگەر
 ئافرەتان بەو شیوہیە كەشەرع بۆى داناون پۆشتەو پەرداخ بوون، ئەگەر

* كە (احمد شوقي) یەو نازناوى (امیر الشعراء) ی ھەبوو.

پیاوان بهوشیویه که شهرع بوی داناون خاوهن نه دهب و ئابوو و کهرامهت بوون ناموس و کهرامهتی خه لکیان پی وهک هی خویان بوو، نه گهر هه موو چین و تویره کان بهوشیویه که شهرعیت بریاری داوه رهفتاریان بهیه که وه کرد، بۆ نمونه: حوکمران و کاربه دهست دادگرو ره عیه تیش گوپرایهل و فرمانبر بوو، نه وه نهو میلله ته میلله تیکی پیکه وه گونجاوو دۆست و نه باو ریک و پیک له نیو خوی دا، وه له بهرانبر دوزمنان و ناحه زان و له بهرانبر (تحدیات) هکانیش دا توکمه و توندوتۆل و پیکه وه جو شدر او دهیئت.

به لام میلله تیک که شیرازه ی رهوشتی ده پچرپی و وتووشی داروو خانی نه خلاقی ده بی، نه وه بیگومان له نیو خوی دا گندهل ده بی، وهک دار - دره ختیک - ی کرمی پیویستی به کهس ناکات بیپریته وه ههر له به هانهیه بۆ بشووه بایه که بیخات، چونکه له نیو خوی دا گندهل و کرمۆل بووه، به ئی رهوشتی نزم و نه مان و داروو خانی رهوشتی به رزو جوان میلله تان گندهل و کرمۆل ده کات و له بهینیان ده بات.

ننجا نه گهر ته ماشای قورپان بکهین ده بینین خوای پهروه ردگار باسی هه موو شتیکی بۆ مسولمانان کردوه، وه پیغه مبهری پیشه واش ﷺ نه رک (وظیفه) ی ههر نه وه بووه که نه وه ی خوا فره موویه تی بۆیان پوون بکاته وه: (وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِنُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ) (النحل: من الآية ٤٤) واته: نه وه ی که بۆ تو مان ناردۆته خواری نه ی (موحه مهده ﷺ) بۆیه ناردوو مانه تا کو تو بۆ خه لکی پۆشن بکهیه وه.

هه م به فره رمایش و قسه موباره که کانی، هه م به رهوشتی و رهفتار و ئاکار و هه لسوکه وتی، هه م به دان پیداهینان (تقریر) ی که له بهرچاوی نهو یان له لای نهو شتیکی کراوه نهویش لی بیدهنگ بووه یا خود په زامه ندی ده برپیوه.

که واته نه رک ی پیغه مبهر ﷺ ههر نه وه بووه که نه وه ی خوا فره موویه تی بۆ خه لکی پۆشن بکاته وه، بۆیه کاتیکی پرسیار له دایکی برواداران (عائیشه) خوا

لىلى پازى بىت كرا سەبارەت بەرپەشتى پېغەمبەر ﷺ لەو ئەمدا فەرمووى:
(أَلَسْتَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ؟)

ئايىا قورئانت نەخوئىندۇتەو؟ گوتى: با، فەرمووى: (فَأَنْ خَلَقَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
كَانَ الْقُرْآنَ) رواه احمد عن سعد بن هشام ورواه ابن جرير وابوداود والنسائي نحوه. بىروانە:
(مختصر تفسیر ابن کثیر) ج ۲ ص ۵۵۹. پەشتى پېغەمبەرى خوا قورئان بوو.

كى شايەدى بۇ پېغەمبەر ﷺ دەدات؟ خىزان - ھاوسەر - ى كە ھاوسەر
لەھەموو كەس باشتر ھاوسەرى خوئى دەناسى چونكە ھەموو كاتىك
لەگەلى دايە.

بەلى پەشتى پېغەمبەرى خوا ﷺ قورئان بوو، قورئان چۆنى فەرمووه
پېغەمبەر ﷺ بەوشىوئە دەجو، لايەو ھەلسو كەوتى لەگەل ھەموو
خەلكدا دەكرد.

جا ئەگەر تەماشاي ئايەتەكانى قورئان بكەين لەچەندان شوئندا خواي
پەرورەدگار كە بەسەرھاتى مىللەتانى پيشوومان بۇ دەگىرپتەو ئەو ھەمان بۇ
دەستىشان دەكات كەخالى وەرچەرخان بەرو داپوخانى مىللەتان لەپەشت
نزمى يەو دەستى پىكردووه، بەتايبەتیش پەيوەندى نيوان ژنو پياو - لايەنى
جىنسى -، كەمىژوونووسەكانىش ھەموويان دان بەو راستى يەدا دەنيئ، نەك
تەنيا مىژوونووسە مسولمانەكان، بەلكو مىژووزانە بيانى و نامسولمانەكان بەر
لەمسولمانەكان، دانيان پيداناووه بەدرىژى باس دەكەن كەھوى پووخانى
شارستانى تى ئىغرىقى يەكان چى بووه؟ وە ھەروەھا ھى يونان و پۆم و فارس و
ھىند... ھتە. (*)

ھەموويان كاتىك پووخاون كەگەيشتوونە لووتكەى خوشگوزەرانى،
وہ گەيشتوونە پلەى ھەرەنزمى كەلك بينىنى خراپ لەئافرەت و

(*) بۇ ويئە (ويل ديوران) لەكتىبى (قصة الحضارة) دا لەچەندان شوئندا ئامازى بەو
مەسەلەيە كرووه.

بەرھەلدايى و بئىسەرۈبەرھىيى جىنسى، كەئەۋەش كارىگەرترىن ھۆكارى
داپووخانى پەۋشە!

خوای كارىبەجئ ئافرەتى دروست كىردو كەبەندە (عبد) يەكى مېنەي
خوایە ەك چۆن پىاو بەندەيەكى نېرىنەيە ئەۋىش بەندەيەكى مېنەيە، ە
ھەركام لەپىاو و ئافرەت خوای پەرۋەردگار بۆ كۆمەلئەك ئەرك (وظيفة)
دروستى كىردون، كۆمەلئەك تايىبەتمەندىيى فېطرىي و سىروشتى پى بەخشىون و
كۆمەلئەك ئەركىشى بۆ دىارى كىردون بەپىي ئەو تايىبەتمەندىيە
سىروشتى يانەي كەخۆي لەسەرى خولقاندون.

جا ھەركاتىك بەشەرەت پىاو ەكانى و ئافرەتەكانى بەۋشەيۈە
بەرپۆەچوۋىن كەشەرەت فەرەمۈۋەتەي و لەگەل سىروشت (فطرة) يان دا
جوۋتە، ئەۋە بەختەۋەر بوۋە، ە ھەركاتىك لاياندا بىت كە بەزۆرىش لادانەكە
لەۋەۋە دەستى پىكردو كە ئافرەت بۆتە ئامپازى پى رابواردن، بۆتە بوۋە
شۈۋشە بۆتە پەشتەمال، بۆتە ئالەتەك كەسۈدى خراب (سوء الاستخدام) ي
لېينراۋە، ئاخىر ئافرەت ئەركىكى زۆر بەرزو پىرۋزى پى سىپىرداۋە كەبرىتىيە
لەئەركى دايكايەتى، پەرۋەردەكردنى ەچە (جىل) ي داھاتو، پىگە ياندنى
پىاوان، پىگە ياندنى ژنانى داھاتو، دروستكردنى كۆمەلگا، دايك يەكەمىن
قوتابخانەيە، ە ھەركاتىك لەو ئەركە سىروشتىيەي خۆي دورخرايەۋە ئەۋە
بەمەبەستى خراب دوردەخىتەۋە، بۆيە دور ناخىتەۋە كەمافى پى بىرئەت،
بەپىچەۋانەۋە بۆيە دوردەخىتەۋە كە ەتەك بىرئەت و بى پىز بىرئەت، ە
بۆنەۋەي بىرئەت ئالەتەك و پىيەۋە راببىۋىرئەت كە لەپاستى دا بەزەرەي تەۋا
دەبىت، ئەۋە دورخستەۋەيە لەو ئەرك (وظيفة) سىروشتىيەي خۆي و لەو
ئەركەي كەبە ئافرەت نەبى ئەنجام نادى، كە ەم ئافرەتەكە خۆي زەرەر دەكات
ەم كۆمەلگا يەكەش لەئەنجامدا توۋشى داپووخان و زىان دەبى، ەك ئەۋەي
كەئىستا لەپۆژئاۋا دەبىنەن، بىگومان شتەيكى زۆر ئاشكرايە كەئىستا

له پوژناوا ئافره تان ئهوانه ی که تۆزیک عهقلیان هاتوته وه بهرخیان وه
 پیاوهکانیشیان داوا دهکن و دهلین: با کاریک بکهین خیزان دروست بیته وه
 ئافرهت ئهرکی سروشتی خوی بیینی، پیاو ئهرکی سروشتی خوی بیینی،
 دیاره له (شهریعهتی ئیسلامی) ش دا ئافرهت پێگه ی لیناگیریت کههر
 چالاکی یه که ئه نجام بدات جیا له ئهرکی مال و منداڵ به خێوکردن و دایکایهتی
 کردن، که ئهرکی سهرهکی خویهتی سهره پای ئه و ئهرکهش ههر ئهرکیکی تر
 بیینی له بواری سیاسی، کۆمهلایهتی، ئابووری، فیکری، فرههنگی... شرع
 پێی لینه گرتوه به لام به نادابی ئیسلامی یه وه، وه به مه رجیک له سهر حیسابی
 ئهرکه سروشتی و سهرهکی یه که ی خوی نه بییت که به و نه بی به هیچکس
 ئه نجام نادری.

ئیستا له ئه وروپا - پوژناوا - خه لک داوا دهکات که ئافرهت: کان بگه پینه وه
 مالهکانی خویان، چونکه کۆمه لگا هه موو زیانی لیکهوت، له ئه وروپا
 له ئه نجامی ئه وه دا که هه م پیاو هه م ئافرهت زۆر ئینحرافی کردوه له مه سائیلی
 جینسی دا کراوه به قانون که پیاو له گه ل پیاویک دا خیزان دروست بکات،
 ئافرهتیش له گه ل ئافرهت!!

واته ئه وه ی که خوای بالا دهست له به سهرهاتی گه لی (لوط علیه السلام) که
 (نیریازی) یان کردوه باسی کردوه، که شتیکی زۆر نزم و سهر شوپانه و زۆر
 خراپ و پیسه، ئه وه ئیستا له ئه وروپا ده کری به قانون و له په رله مانه کان دا
 به یاری له سهر ده دریت!

ئا ئه وه یه سهره نجامی دا پووخانی خیزان و سهره نجامی ده رچوون
 له شیرازه ی شه ریعهت و فیهرت.

خوای په ره و دگه ر ده فره موئ: (وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا فَبَلَكَ
 مَسَاكِينُهُمْ لَمْ تَسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ) (القصص: ۵۸)

واته: چه ند له میله تان و کۆمه لگایه کانه مان بنه و قه لچۆ کردوه دوا ی ئه وه ی

که زور پوویان کرده خوش گوزهرانی و پابواردن به بی پوچا و کردنی ئاداب و سنووره کانی شهرع.

ئه گهرنا دین پیی خوشه مسولمان ژییانی خوش گوزهران (مُرفَه) بی، به لام نه که له سهر حیسابی دین و ئه خلاق وه نه که به پاره و مالی حه پرامیش.

ههروه ها له شوینکی دیکه دا ده فهرموئ: (وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَرْنَاهَا تَدْمِيرًا) (الاسراء: ۱۶).

واته: هه رکاتی که ویستمان شارو ولاتی که (ئاوه دانی یه که) کاول بکهین فهرمان ده کهین به خوش گوزهرانه کانی (که چاکه بکهین)، که چی ئه وان خراپه ده کهین، جا فهرمانی خوا له سهری دیته دی و کاول و خاپووری ده کهین.

ئه م شارستانیه ته ی ئیستای پوژئاوا به ئه مه ریکاشه وه به ته ئکید نه وه سهره نجام و چاره: ئوسیه تی، به لام دیاره که (مقومات) ی مانه وه ی ماون، ئه گهرنا به راستی ئه وه سهاده ئه خلاق و ئه و پچرانه ی شیرازی خیزان و ئه و لی که هه لوه شان وه ی په یوه ندی یه کومه لایه تی یه کان، ئه و نه مانی سوژو به زهیی و په رۆشه به رانه به به یه کتر، ئه و نیربازی و سهاده ئه خلاق یه یه که له ئه وروپا هه یه، که وه که قانونیک مامه له له گه له ئه و دیارده غه ربیانه دا ده کری، ئه وه به راستی هه مووی پی شه کی و زه مینه خوشکهری پوو خان و کو تای ی پی هاتنی ئه و شارستانیه تی یه مادی یه ئاژه ئیه نه به گویری یاسا نه گوژه کان (السنن الثابتة) ی خوی دادگهر.

ameer.maktab@yahoo.com

/AliBapir

/AliBapir

/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

خالی دووهم: بریاری شهریهت سه بارهت به چۆنیهتی په یوه نډی جینسی نیوان پیاوو ئافرهت

خوای په رومردگار زور به پاشکاوی نهوهی قهرمووه که: (زَيْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِطَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَالِ) (آل عمران: ۱۴)

واته: ^(۱۱) خوښووستنی نارم زووه کان له ژنان و کوران و خه زینهی زیږو زیوی له سهریه که له کهه کراو، نه سپانی نیشانه دار کراو و ناژهل و کشت و کال بو خه لکی پازینه راوه ته وه، نه وهش پاباردن - یکی کورتی - ژيانی دنیا یه، وه خوا چاکترین سهره نجامی له لایه.

وه که ده بینین خوای کار به جی به پاشکاوی رایگه یاندوه که نه و شتانه سروشتی ئینسان هزی لیانه و خوازیا ریانه و بویان تامه زرو و عوداله، جا جی سهرنجه که ده بینین خوای په رومردگار ئافرهتی پیش هه موویان خستووه (زَيْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ) ئنجا ئایا کی خوښووستنی نه نارم زوانه ی بو جوان کردوون؟ ا دیاره خوای کار به جی و په نهان بین، خوا وای کردوه که پیاو هزی له ئافرهت بیت و مهیلی جینسی بو ی هه بیت ئافرهتیش به هه مان شیوه له گهل پیاو دا و بیت، خوا وای کردوه و فیرهت و سروشتی

^(۱۱) (سید قطب) رحمهتی خوای له سهرین له تهفسیری ئهم ئایه ته داو له تهفسیری خوی (فی ظلال القرآن) ۱۴ ج ص ۳۷۵، ۳۷۶، چهند قسه یه کی جوانی کردوون و کورته که ی نهوه یه که (شهریهتی خوای کار به جی نه هاتوه هیچ شتیک که داخوازییه کی فیرتی و سروشتی و پیوستی ژیان و گوزمرانی دنیا یه له ئینسان قه ده غه ی بکات، مادام سروشت (فطره) ی بو تینوویه. به لکو هاتوه تا کو بو ړیک و پیک بخت و به شیوه یه کی ماقول و شایسته تیریان بکات).

به لی خوا ئینسانی و خولقاندوه که پیاو پیوستی به ئافرهتو ئافرهت پیوستی به پیاوه، په یوه نډی یان هه بیت و به یه که وه جووت بن بو نه وهی وچه (نسل) یان هه بیت، نه گه رنا به شهر قه لا چو ده بیت.

ئىنسان وايەو خۇاى كاربەجىش ئىنسانى لەسەر ئەو فىترەت و سىروشتە خولقاندۇر.

بەلام شەرىعەت دەفەر موئى: وەك چۇن ئىنسان تىنوو دەبئى بەلام گەيشتە ھەر ئاويكى پىيس و خاوين نايخواتەرەو پييدا نافووسئى! وە ئىنسان برسى دەبئى بەلام گەيشتە ھەر شتىك نايخوات، بەلكو تەماشادەكات چ شتىك خاوين و چاكە چ شتىك بەرژەو ەندى دابىن دەكات و لەقازانجى بەدەنى دايە ئەو دەخوات و ئەو دەخواتەرەو.

وہ ئىنسان پيويستى بەبەرگو پۇشاك ھەيە بەلام ھەموو شتىك ھەر لەبەرناكات، بەلكو پۇشاكىك كەلگەل بەدەنى دا گونجاو بىت دەپۇشئى!

مەسەلەى جىنسىش ھەر بەھمان شيوە، بەلئى پياو پيويستى بەئافرەت ھەيەو ئافرەت پيويستى بەپياو ھەيە، بەلام شەرع دواى ئەو ەى كەدانى بەو ەدا ھىناو كەئەو شتىكى فىترىيە وەشتىكى شەرعىيەو زۆر پەوايە وەھىچ شەرمى تىدا نيە، بەلئى وپراى ئەو دان پىداھىنانەى شەرع بەرەوايى و سىروشتى بوونى ئەو غەريزىيەدا شەرىعەتى خوا، ھەم لەقورئان دا ھەم لە سوننەتى پىغەمبەر ﷺ دا رېئىمايى مسولمانانى كىردو كەچۇن چۇنى لەو بوارەدا ھەلسو كەوت بكن، وە شەرعزانان (فقھاء) یش بەدرىژى باسيان كىردو كەدەبئى پياو چۇن ئافرەت بەيئى و چۇن بەيەكەو پەفتار بكن و ھەتا چۇنىەتى پىكەو جوت بوون (جماع) یش لەشەرع دا باسكراو، وە خراو تەپو كەچۇن مامەلە لەگەل يەكتى بكن و پەشتيان لەگەل يەكتى چۇن بئى، ئەوانە ھەر ھەمووى بەپوونى و درىژى خراو تەپو، وەك لەكوردەوارى دا دەگوتى: (لەشەرع دا شەرم نىيە) واتە: لەپوون كىردنەو ەى شتى شەرعى دا پيويست بەشەرم ناكات.

لە(صیح البخارى) دا ھاتو ە (عائشة) خوا لىلى پازى بىت لەمەدح و وەسقى ئافرەتە مەدینەيىيەكاندا گوتو ەيەتى: (رَحِمَ اللَّهُ نِسَاءَ الْأَنْصَارِ لَمْ يَمْنَعْنَ

الحیاءُ أَنْ یَتَفَقَّهْنَ فی الدین) واته: خوا بهزهیی به ئافره تانی نه نصاری دا بیته وه شهرم (حیاء) قه دهغه ی نه گردن له وه ی که له دینه که یان دا شار ه زابن.

دیاره ئافره تانی نه نصاری خوا لییان پازی بی دهه اتن جوړه ها پرسیاریان له پیغه مبه ری خوا ﷺ ده کرد له و بواره دا.

به لئی مسولمانینه! شه ریعتی تیروته و او ی خوا دوا ی نه وه ی به پروون و پاشکاوی دانی به ره وایی غه ریزه ی جینسی دا هینا وه، هاتو وه شیرازه و سنووری دانا وه بو نه و په یوه ندی یه جینسی یه ی که ده بی له نیوان پیانو و ئافره ت دا هه بیته، به لئی شه ریعت ده لئی:

یه که م: ده بی له سهر بنچینه ی شهرع، نه و پیانو و ئافره ته بو یه ک بن، نه ک (مشاعیه) و (إباحیه) ی جینسی که نه مړو به نا و شارستانیته ^(۱۱) پوژئاوا ده یه ویت نه وه به سهر دونیاد ا حاکم بکات، واته به ره لای و بی سهر وه به ره یی جینسی، که خو یان به ده سستی یه وه گیریان خوارده وه خو یان پی پی گه نده ل و پوچه ل بوون ده یانه وئ خه لکی تریش وه خو یان لیبکه ن، وه که که سیك که گول و گه پ ده بی ده یه وئ خه لکی تریش وه خو ی لیبکات، وه که گه لی (لوط) پیغه مبه ر (علیه الصلاة والسلام) که (لوط - علیه الصلاة والسلام) و نه و خه لکه که مه ی که ئیمان یان پی هینا بوو دوور بوون له ره وشت نرمی، پییان ناخوش بوو، وه ده یانویست وه که خو یان یان لیبکه ن، ده یانگوت: (أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَظْهَرُونَ) (النمل: من الآية ۵۶) واته: (لوط علیه الصلاة والسلام) داروده سته که ی له ولات و شار ه که تان ده ریکه ن نه وانه کو مه لیکن ده یانه وئ پاک بن. واته: له گه ل ئیمه ی پیس ناگونجین، جا یان ده بی وه خو مان پیسیان بکه ین، یان ده بی ده ریان بکه ین!!

^(۱۱) که شارستانیته کی مادی و ئازهل یی له سهر بناغه ی مادی بوونی ژیان و ئازهل بوونی نینسان بنیات تراوه بویه ش ته نها له دروازه یه وه ته ماشای هه موو شتیک ده کات.

ئەمىرۇ شارستانىتى پۇژئاوا دەيەوئ ئەو بەسەر دونىادا بسەپىنى، دەلى:
 مادام بۇ خۇم بەو ئاگرەو دەستم چزاو و بۇ خۇم پو وچەل و گەندەل بووم با
 (جيهانى ئىسلامى) يش و ليكەم!!

بەلى شەرىعت دەفەرموئ: نا، دەبى ئەو ئافرەتە وەك ئىنسانىك وەك كە
 لەشەخسى يەتى دەو شىتەو بەهاوسەر بگىرىئ دەبى بەرپۇز حورمەتەو
 پياو بچى داخوازى ئافرەت بكات، بەلام بەداخو وەندىك شت لەشەندىك
 پۇژنامەو گۇقارو بلاوكرادە داخوئىنەو دەيىستىن زۇرمان پى سەيرە،
 چونكە ئەو هېچ كە لەگەل شەرع ناگونجى وەلەو خراپە لەپووى
 شەرىعيەو، وئپراي ئەو لەگەل ئاداب و دەستوورو داب و نەرىتى
 كوردەوارىشمان دا ناگونجى!

لەيەكىك^(۱۲) لەو بلاوكرادە كەلەژىر سايەي يەكىك لەدو ئىدارە
 خۇمالى يەكەمان داو بەرپەسى دەردەچى نووسراو: ئايا چ دەبى ئەگەر
 لەمەودا ئافرەتان بچن داخوازى پياوان بكن؟!

جا يەكىك لەگەنجان لەو لام دا گوتوويەتى: ئەگەر ئافرەتىك داخوازى من
 بكات دەلىم: دەبى سەيارەيەكم بۇ بگىرى، ھەروەها يەكىكى دىكە شتىكى
 دىكەي لەو بابەتە دەلى و.. ھتە!

بەپاستى ئا ئەو لەلەيەكەو ئىنسان دىنىتە پىكەنن كەعەقل و مستەوا
 بگاتە ئەو پاددەيە، ئىنسان قسەي و ابكات! وەلەلەيەكى دىكەشەو بەزەيى و
 پەرۇشى دەجولئىنى! چونكە بىگومان ئەو پىچەوانەي فىترەت و سروشەو،
 خوای كارىەجى ئافرەتى و خولقاندە پىي خۇشە داخوازى كراو (مرغوب
 فيها) و داواكراو (مطلوب) بىت، ئەو نەك ھەر شەرىعت وای فەرموو بىت،
 بەلكو بەدرىزايى مېژو ھەموو شاعىرو سەرجم ئەدىب و تىكپراي
 نووسەرەكان، ئەوانەي كەوەك دەلىن گىرۇدەي داوى (عیشق) بوونەو

(۱۲) كە بلاوكرادەي (تایم) دا.

بەئافرىتيان ھەلاگوتوھ پياو بوونە، مەگەر چۆن دەنا ھەر پياو بەئافرىت ھەلا دەلى، لەئىو ھەموو مىللەتەندا بەكافرو مەسولمانەو ھەيىب بوو ھەئافرىت بەپياو ھەلا بلى، وە مەگەر چۆن، ئەگەرنا ھەر پياو ھەيىب (عاشق) بى و ئافرىت ھەيىب (مەشوق) بى، ھەر پياو ھەيىب داواكار (طالب) بى، ئافرىتەش ھەيىب داواكار بى!

بەلى خەلک و مىللەتەنى بى دىن و دور لەخوا لەپوژئاوا - ئەوروپا و ئەمەرىکا - سەروشت و مىزاجيان تىک چوو، بۆيە زۆرجاران ئەو مەسەلەيە بەراو ھەو ھەو! ئەك ھەرئەو ھەندە، بگەر ئەو ھەندە لەفەترەت ھەلگەراو ھەو بەرەو ئازەلىتى سەرەو ژىر بوونەو، دەلىن: زۆر لايان ئاسايىيەو كابرە ھىچ بەو قەلەس نىيە كەدەيىنى ئەو زەرتە زەلامىك بەشىو ھەيىبى ئاشىرىن لەگەل كچەكەيەتى!! بەلكو جارى وايە لەگەل ھاوسەرەكەيشى بىت زۆر پىي قەلەس نىيە، ديارە ئەوانە بەھوى بى دىنىيەو ھىچ غەيرەت و شەھامەتيان نەماو، جا بىگومان ئەو سەروشت - فەيطرەت - تىكچوونە، وەك چۆن كابرەك كەنەخوشت دەبىت ئاوى شىرىن دەخاتەو بەدەمى تالە، بەلام پەنگە شتىكى تام ناخوشت بخوات زۆر پىي خوشت بىت، دەلىن، قالونچەش بەبۆنى عەترو گولەو گىژ دەبى بەلام بەبۆنى پىخ و شياكە خوشتال دەبى، بۆيە خەرى دەكاتەو ھەيىبەتە تۆپ و ھەر لەگەلدا خەرىكە.

بەلى ئەو مىزاج تىكچوونەو ماقولەيش نىيە ھالەتى نەخوشتىيەو تىكچوون بىكىتە بناغەى قىياس، ئەو فەيتەرەت تىكچوونەو سەرگەردانى و پى لى بىزبوونەو ناگونجى بىكىتە دەستور و قانون، ناكى ئىمە تەقلىدى بىكەين و تەماشاي بىكەين.

خەلىكى نەخوشت و بى ھۆشن تووشى دەردىكى كوشندە بوون بۆچى لاسايان بىكەينەو تەماشايان بىكەين؟ ئەي بۆچى ئەوان تەماشاي ئىمە نەكەن؟! بۆ ئىمە كارىكى و نەكەين كەئىمە بىيە جىيە تەماشاي سەرنجى

خەلك؟! بۆنەۋەى ئەوان فېترەتى تىكچوۋى خۇيان بەپىي تەرازوۋى كۆمەلگاي ئىيمە بەپىي تەرازوۋى شەرىعەتى ئىيمە راست بىكەنەۋە، نەك ئىيمە فېترەتى پاكى خۇمان ۋەزى باشى خۇمان ۋەك ھى ئەوان لارو خوار بىكەين، با ئەوان لارىيەكەى خۇيان ۋەك شەرىعەتى راست ۋە حالەتى شەرىعى و راستىي ئىيمە راست بىكەنەۋە.

بەپەسەندى دەزانم لىرەدا بەسەرھاتىكى جىي پەندو غېرەتتان بۆ بگېرەمەۋە، لەكتىيى: (الْمَرْأَةُ بَيْنَ طُعْيَانِ النِّظَامِ الْغَرَبِيِّ وَلَطَائِفِ الشَّرْعِ الرَّبَّانِيِّ - د. محمد سعيد رمضان البوطى - ص ۱۳۹) دا ئەم پووداۋەى گېراۋەتەۋە دەلى: (خزىمىك ئافرەتىكى ئەمەرىكى ھىنابو پۇژىك بەسەردانمان ھاتبۆۋە كەدىارە لەۋى ئافرەتەكە پىاۋەكەى خواستە^(۱۳) بەنرخىكى زۇرىش، چونكە ۱ ديارە لەۋى يان ئافرەت زۇرن، يان پىاۋ بى منەتە لەئافرەت ۋ ئافرەتەكە ناچارە بىخۋازى^(۱۴)، دەلى: ئافرەتە ئەمەرىكىيەكە كەھاتەۋە تەماشاي كىرد لاى ئىيمە پارەى زۆر دەدرى لەمارەيى ئافرەتداۋ پاشان پىش سىي و پىاۋماقۇول كۆدەكرىنەۋە چەند جار تەكلىف دەكرىت و زۆر بەگران و سەنگىنى و بەنرخ و پىزىكى زۆرەۋە ئەۋ ئافرەتە دەخۋازى و مەرج لەسەر پىاۋ دادەنرىت و... ھتە

ئافرەتەكە كەزانى واىە سەرى بىردە بن گوپى مىرەكەى و پىي گوت: بۆ خاترى خوا با نەزانن كەمن تۆم خۋازتۋە ئەگەرنا لىرە ھەيام دەچى، ديارە لىرە ئافرەت زۆر بەپىزو بەنرخ و بەھايە بەلام لاى ئىيمە زۆر سووكە بۆ خاترى

^(۱۳) ۋەك ئەۋەى كەئەو گۇقارە نوۋسىۋىيەتى و دەيانەۋى لىرەش واى لىيىت ۋ ئافرەتى كوردىش ۋەك ھى پۇژىاۋاىي كلۇل ۋ بى حورمەت بىت و بەپارەو تەكلىف مىردى چىنگ بىكەۋى ۋ لەتەئەۋ داۋى نامەردان بىكەۋى!

^(۱۴) ديارە لەكۆمەلگايەكى مسۇلمان دا بەھىچ ھۆكارىك ئافرەت ناچارى ئەۋە ناكىرى و ەقىدەۋ پەرۋەردەى ئىسلامىي ۋ ئادابە شەرىعىيەكان حورمەت و پىزى دەپارىزن.

خوا با ئو مهسه له يه نه زانن، ده لى: ميړده كه يشى پيى گوت: نا خه مت نه بى پييان نالييم).

كه چى ئه وانه ده يانه وى و امان ليكهن، ئافره ته به پريزه كانمان ئاوايان ليبييت، به راستى ئه وه خزمهت و دلسوزى نيه بؤ ئه و خه لك و ميلله ته، ئه وه دلسوزى نيه بؤ ئه و ئافره ته مسولمانانه كه وهك ئافره ته كلؤل و داماوه كانى پوژئاوايان لى بييت.

دووه م: ئنجا شه ريعه تى دواى ئه وه دى بريارى داوه و واى داناو كه به وشيوه يه و له سهر بنچينه يه كى پوون و ئاشكراو زور پريز ليگيراوانه ئه و په يوه ندى يه له گه ل ئافره ت دا دروست بكرىت و ژيانى هاوسه رييتى بنيات بنريت، بؤ ئه وه دى كه گوناخ و تاوان دروست نه بييت، له پيشدا وهك په رښين كردن و ريليكرتنيكى دوور ديارى كړدو كه له كاتى سهردان و هاموشوى مالى يه كتر دا پيوسته به بى ئين وهرگرتن كه س نه چيته مالى كه س وهك خوا (جل جلاله) فهرمو يه تى: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا) (النور: من الاية ٢٧) واته: ئه دى ئه وانه دى كه ئيمان تان هيناوه مه چنه مالى يه كتر تاكو نه زانن كه مه جال هيه وه تاكو ئين وهر نه گرن وه سه لام له خاوه نه كه دى نه كهن.

به لى خوشك و برا مسولمانه كانم! يه كه مين په رښين و پاريزه رى ناموس و ئه دهب و ئه خلاق له پرووى جينسى يه وه ئه وه يه كه خه لكى يه كسهر خويان به مالى يه كتر دا نه كهن! به لكو سه لاميان ليكه و ئين وهر بگرن ئه مجا بچن، نه بادا كت و پر لييان وهر ژور بكه ون و چاويان به عه يوب و عه وره تيان بكه وى!

سييه م: پاشان شه ريعه تى خوا پوانينى حه پامى پياو و ئافره تى بؤ يه كترى قده غه كړدو، وهك ده فهرمو يى: (قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ، وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ) (النور: ٣٠-٣١).

چونکه له پخوانیني حه پامو له تهماشا كړدنې ئاره زوو بازانه و شتی تریش په یدا ده بیټ، وهك شاعیري ناوداری به په چه كه ل كورد (احمد شوقي) ده لئ: (نَظْرُهُ فَايْتِسَامَةٌ فَسَلَامٌ فَكَلَامٌ فَمَوْعِدُ فَلِقَاءُ)^(۱۵)، به لئ له پخوانیني حه پامه وه داوین پیسی دروست ده بی، بویه شریعت هر له دوروه پئی لیگرتوه و په رښینی بؤ داناه.

چواړه م: ئه و جار شریعت پیویستی كړدوه كه ئافره ت جوانی خوی بؤ خه لکی نامه حېرم دهر نه خات مه گهر ئه وهی كه به نا چاری دهر ده كه ویت (ولا يُدْبِرْنَ زَيْنَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا) (النور: من الآية ۳۱) واته: با جوانی خویان پیشان نه دن مه گهر ئه وهی كه بؤ خوی (له حالی عیبادت دا یان به عادت)^(۱۶) دهر ده كه ویت.

كه زوړ بهی هره زوړی توپړه وړان قورئان و فرمایشنا سان و شهر عزانان (ده لئ)^(۱۷): (الا مَظْهَرٌ مِنْهَا) واته: دم و چاو و هردو د دست هتا مه چك. چونكه هم له حاله تی عیبادت دا فېرزه ده بی ئه و دووانه دیارین وهك له نوپړو حج دا، وه هم وهك عادتیش ئافره ت ئه گهر دم و چاوی دیار نه بی و د سستی دیار نه بن زوړ جوړه كارو چالاکی بؤ ئه نجام نادریت، بویه ئافره ت

^(۱۵) واته: تهماشا كړدنك، زهرده خه نه یك، ساو كړدنك، قسه و باسیك، جی ژوان دانانك، به یك كه یشتنك!

^(۱۶) كه مه به ست پنی دم و چاو و هردو د دست هتا مه چك، وهك (القرطبي) گوتو یه تی به وانه: (الجامع لأحكام القرآن) ج ۶ ص ۲۵۵۶، كه گوتو یه تی: (اي مایظهر منها عادة و عبادة).

^(۱۷) هره و كه له كښی (ئافره ت و خیزان له سایه ی شریعت دا) ئه م با سبه م هینا وه و جوان (تحقیق) م كړدوه و بدریژی به لگه كانم خستو ته پوو وه مونا قه شهیه کی وردی پایه كه ی ديكه م كړدوه كه پنی وایه د دست و دم و چاویش عه و پته و پیویسته د ابیو شرین، وه به وانه (جلباب المرأة المسلمة) ی شیخ ئه لبانی كښی (ئافره ت و خیزان له سایه ی شریعت دا) ش ماو یه كه به زنجیره ئالقیه كه له پوژ نامه ی (كۆمەل) دا بلاو ده كړیته وه، هتا دهر فته تی بلاو كرانه وهی به شیوه ی كښی بؤ دهر خستی.

بوئی ههیه دهم و چاوو دهستی دیار بیټ، به لām له سه‌ری واجب نیه دیار بیټ، هه‌روه له سه‌ریشی واجب نیه دایپووشی، واته په‌چه (نقاب) گرته‌وه له سه‌ر ئافره‌ت واجب نیه له سه‌ر پای زۆربه (جمهوری) زانیان، هه‌ندی‌کیش ده‌لین: له سه‌ری فه‌رزه که‌پووی و هه‌ردووک ده‌سته‌کانیشی وه‌ک باقی جه‌سته‌ی دایپووشی به‌تایبه‌تی کاتی‌ک که‌مه‌ترسیی هه‌بی ته‌ماشای بکری به‌شی‌وه‌یه‌کی ئاره‌زووانه‌وه، به لām پرایه‌که‌یان بی هی‌زه وه‌ک له‌کتی‌بی (ئافره‌ت و خیزان له‌سایه‌ی شه‌ریعه‌ت دا) سه‌لمان‌دو‌مانه.

پینجه‌م: هه‌روه‌ها شه‌ریعه‌تی وردبین و دو‌وری‌نی خوای کاربه‌جی بې‌جگه له‌وه‌سه‌رو دیوارو په‌رژینه‌یه‌ی که‌پا‌بردن، سه‌سارو په‌رژینیکی دیکه‌ی دانا‌وه بو‌پ‌به‌ستن و بو‌ار نه‌دان بو سه‌ره‌له‌دانی گونا‌ح و تا‌وانی جینسی که‌برتی‌یه له قه‌ده‌غه‌خره‌نی له‌شوینی چۆل و به‌ته‌نها پی‌که‌وه بو‌ونی پیا‌وو ئافره‌تیکی نامه‌حه‌رم، وه‌ک پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمو‌یه‌تی: (لَا يَخْلُونَ أَحَدَكُمْ بِأَمْرَةِ الْآلَا مَعِ ذِي مَعْرَمٍ) متفق علیه عن ابن عباس رضي الله عنهما.

واته: ناب‌ی و قه‌ده‌غه‌یه که‌یه‌کی‌کتان به‌ته‌نها و له‌شوینیکی چۆل له‌گه‌ل ئافره‌تی‌ک دا بیټ، مه‌گه‌ر خا‌وه‌ن مه‌حه‌رم‌میکی له‌گه‌ل بیټ.

هه‌روه‌ها فه‌رمو‌یه‌تی: (إِيَّاكُمْ وَالْدُخُولَ عَلَى النِّسَاءِ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: أَفَرَأَيْتَ الْحَمَوُ؟ قَالَ: الْحَمَوُ: الْمَوْتُ) متفق علیه، واته: خو‌تان پیا‌ری‌زن له وه‌ژو‌ور که‌وتن له‌ئافره‌تان - له‌کاتی‌ک دا که ته‌نها - پیا‌ویکی ئه‌نصار‌ی گو‌تی: ئه‌دی ئه‌گه‌ر پیا‌وه‌که خزمی می‌رده‌که بو‌و؟! فه‌رمو‌ی: ئه‌وه خرا‌په‌تریشه، (النَّووي) له‌باره‌ی وشه‌ی (الحمو) وه‌گو‌تو‌یه‌تی: (هو قريب الزوج كالْأَخِ وَابْنِ الْأَخِ وَنَحْوَهُمَا) واته: بریتی‌یه له‌خزمی می‌رد وه‌ک برای و برا‌زای و وینه‌ی وان.

خالى سېيەم:

حېكمەتى بەرگ و پۇشاكى شەرىيانەى ئافرەت

زۆرچار خەلكى عەلمانى بەپياو ئافرەت يانەو پەرخنە دەگىرن لەبەرگ و پۇشاكى ئافرەتى مەسولمان، پەرخنە دەگىرن لەئىسلامىيەكان و لەبەرگ و پۇشاكى ئافرەتانى ئىسلامىي و دەلىن: خۇبەرگ و پۇشاك (حىجاب) ^(۱۷) بەم شىۋەيەى كەھەيە قەدەغەى ئىنسان ناكات لەگوناح و گىرگ ئەوہيە كەئىنسان خۇى پاك بىت و پەرورەدى چاك بىت و ئاوا و ئاوا.. ھتد.

جا ئىمەش دەلىن: ھىچ كەس نەگوتوھ كەبەرگ و پۇشاك بەتەنھا ئىنسان باش دەكات! ھەروەك نالىن: تەنھا بەرگ و پۇشاكى ناشەرىيى ئىنسان خراب دەكات!

ئىمە و نالىن، نالىن: ھەر ئافرەت، بەرگ و پۇشاكى ئىسلامىي لەبەر نەبوو ھەتەن داوین پىسە، نەخىر و نالىن، بەلام دەلىن بەرگ و پۇشاكى ئىسلامىي و شەرى بۇ ئافرەتان يەككە لەو شتانەى كەلەسەر ئافرەتى مەسولمان پىۋىست، ئەگەرنا بەرگ و پۇشاكى شەرىيانە پۇشىن، برىتى نىە لەتەنھا واجبىك لەسەر ئافرەت، وە لەپاستى دا دەبى ئىمان و عەقىدە و لەئافرەت بكات پەرورەدى ئىسلامى و عىبادەتى بۇ خواو، بىروا قەناعەتى بەو كەخوا ئەوہى ھەپام كىدوھ كەئافرەتان جوانى خۇيان دەربىخەن، دەبى ئا ئەوانە پال بەئافرەتەوھ بنىن كەخۇى داپۇشىت، ئەگەرنا ئەگەر وەك

^(۱۷) لەپاستى دا پۇشاكى ئافرەت (لباس المرأة) لەگەل ^{*} (حىجاب) كەبرىتيە لەپەردە (ستر)، لەيەك جىان و لەسەر پاى زۆربەى زانايان (حىجاب) تايبەتە بەھاسەرانى بەپىزى پىغەمبەرەوھ ﷺ و لەسەر ئافرەتانى دىكە فەپز نەكراوھ، وشەى (حىجاب) بىش لەئايەتى ژمارە (۵۹) ى (الاحزاب) دا ھاتوھ، كەدەفەرەمۇ: (وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ..) واتە: وە ئەگەر ھەواج و پىۋىستى يەكتان لىيان خواست (واتە لەھاسەرانى پىغەمبەر خوا لىيان پازى بىن) لەپشت پەردەوھ لىيان داوا بكن.

بەلام ئىستا زۆر كەس بەھەلە وشەى (حىجاب) بۇ بەرگ و پۇشاكى ئافرەت بەكاردىنئ كەلەپاستى دا وائە.

چاوليكن (تقليد) و لهبر خاترى باب و دايك و نهوانه بهرگهكهى پيوشى،
دوايى كه فشارهكهى لهسهر نهماو لهو واقيعه چوه دهرى بهرگهكهى دادهنى،
كهواته: بهرگو پوشاكى پووت بو دونيا هيچ بهكهك نايهت و بو دواپوژيش
هيچ پاداشتى نابى.

بهلى بهرگو پوشاكى ئافرهت يهكيكه لهو ئادابه ئيسلامى يانهى كهشهرع
لهسهر ئافرهتى پيويست كردون، وه لهپاستيشدا كاريگهريى بهرگو
پوشاكيش لهپى ليگرتنى گوناح و تاوان و پاراستنى ئافرهت دا كهم نيه،
بهپاستى پوشاكى شهرعيى يانهى ئافرهت وهك پهژينيكه بو باخ، وهك شووره
هساريكه بو مال - خانو -، بهبهلگهى نهوه كه خواى كاربهجى مهگهر چون
دهنا ههر حوكميكى شهرعيى فهرموو بيت حيكمهتهكهيشى لهگهله پوون
كردوتهوه، بو وينه: دهبارهى بالاپوش (جلباب) دهفهرموى: (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ
لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُذْنِبْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا
يُؤْذِنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا) (الأحزاب: ٥٩).

واته: ئهى پيغمبهه ﷺ بههاوسهرهكانت و كچهكانت و ئافرهتاني مسولمانان
بفهرموو بالاپوش (چارشيو) هكانيان لهخويان نيزيك بخه نهوه و خوياني
پى داپوشن، نهوه نزيكترو چاكتره بو ناسرانيان و نازار نه درانيان، وهبيگومان
خوا لييوردهى بهبهزهى يه.

سهبارت به (جلباب) زۆربهى زانايان دهليين: بهرگيكه كه لهسهرووى پوشاكى
عادهتى لهبر دهكريت بو دهرهوى مال كهسهرتاپاي بهدهنى ئافرهت دابگريت
جگه لهدهم و چاوو دهستى، كهلهسهرى فهرز نيه دايانپوشى، نهگهرنا نهگهر دهه
چاوو دهستيشى داپوشى شتيكى باشه، بهتايبهتى لهكاتى مهترسيى
تهماشاكراى ئارهزووبازانهدا، بهلام لهسهرى واجب نيه، بويه بهپياوان
دهفهرموى: بو ئافرهتان مهپوانن و (نظر) مهكهن، چونكه ئافرهت بوى ههيه دهه
چاوو دهستى ديار بيت، ههر بويهش بهئافرهتانيش دهفهرموى: بو پياوان مهپوانن
و (نظر) مهكهن، چونكه پياويش بوى ههيه دهه و چاوو دهستى ديار بيت!

جا (جلباب) ھەر بەرگیکە کە:

- ۱- جگە لە دەم و چاۋ دەست ھەموو بەدەنی ئافرەت دایپۆشیت،
- ۲- ۋە تەسك نەبیّت، کە ئەندامەکانی ۋەسف بکات و بەرجەستە بکات.
- ۳- ھەروەھا تارپاددەیکە ئەستوربێ و تەنک نەبیّت،
- ۴- ۋە زرق و بریق و سەرنج پاكیش نەبیّت.
- ۵- ۋە بەرگ و پۆشاکی كافران نەبیّت واتە لاساگردنە ۋە ئێوان نەبیّت.
- ۶- ۋە بەرگ و پۆشاکی پیاوانە نەبیّت و خۆی بە پیاوان نەشوبەینێ.
- ۷- ۋە (لباسُ الشُّهْرَةِ) ^(۱۸) نەبیّت.
- ۸- ۋە بۆن خۆش کراو نەبیّت.

جا خۆی کاربەجێ لەپوونکردنە ۋە ھیکمەتی ئەو ھۆکمە شەریعیەدا دەفەرموێ: (ذالك أدنى أن يُعرفنَ فلا يُؤذِننَ) واتە: ئەو نزیکتەر لە ۋەی کە: بناسرێن ۋە ئازار نەدرێن، (بناسرین) یانی چی؟

ئافرەتیکی پۆشتە و پەرداخ و بەحەیا و حەشمەت کە بەرگ و پۆشاکیکی شەریعی لە بەردایە کاتی ک بەرپا دەپوات ئەو ئافرەتە ۋە ک ئینسانیک دیتە بەرچاۋ و بەزمانی حال بە دەورووبەرکە ۋە دەلی: ۋە ک ئینسان لە گەل مندا مامەلە بکەن، بەلام توخوا ئافرەتی کە ئەو بەرگ و پۆشاکی سەیر و نامۆیانە ۋە کە لەپۆژئاۋە ھاتوون کە ھێچ پەيوەندیان نە بەدینە ۋە ھەبە نە بەداب و نەریتی کوردەواری، بەتایبەت ئەو بەرگە سەیرانە ۋە کە بە بەدەنە ۋە چەسپ دەبن یان زۆر تەنک، ئایا ھەر ئافرەتی کە ۋە جوۆر بەرگە لەبەر بکات بەزمانی حال بەخەلک نالی: تەماشام بکەن بزانی بەدەنم چۆنە ۋە ئەھا فلان ئەندامە ئاۋایە..

^(۱۸) زانیان لەبارە ۋە پیناسە (لباسُ الشُّهْرَةِ) ۋە چەند شتیکیان گوتووە، لە ھەموو پیناسەکانیش باشتەر ئەو ھەبە، کە بریتیە لە ھەر جوۆر بەرگ و پۆشاکی کە لەبەر قیمەت گرانی یان ھەرزانی، یان سەیر و سەمەرەیی، خاوەنە کە بییە جینی سەرنج و تیۆرامانی خەلک و سەرنجام بەو بەرگە ۋە بناسرێ و ئاۋانگ و شوۆرەت پەیدا بکات.

هتد؟!، بېگومان به زمانى حال به خهك دهلى ته ماشام بگه و سهرنجم بدهن،
 بويه خواى بهرزو مهن دهرموئ: (ذلك أدنى أن يُعرفنَ فلا يُؤذينَ) كهواته ئهو
 بهرگ و پوڭاكه ئيسلامى به نزيكتره له وهى كه ئهو ئافره تانه بناسرين، نهك
 بناسرين داخوا كيڼ به شه خسى، نا بهلكو بناسرين كه ئه هلى ته قواو ئه خلاقن
 ئه هلى ته دهب و حياو حه شمه تن، ئافره تانيكن كه ميڼايه تى (انوثة)ى خويان
 دهرنه خستوه، ميڼايه تىى خويان بهرجه سته نه كرده بهلكو ئينسانه تى
 خويان دهرخستوه، بويه چاوه پروان دهكهن له كو مه لگاش كه وهك ئينسان
 له گه ليان دا رفته ر بكات نهك وهك ميڼه!!

ئهو حيكمه تى ئهو بهرگ و پوڭاكه به كه شه ريعه تى خوا بو ئافره تى ديارى
 كرده، كه سهراپا ريزو حورمهت و قهر گرتنى ئافره ته و هيچ جور ئيهانه و
 سووك ته ماشا كرنىكى تيدا نيه، بهلكو به پيچيه وانه وه بو ئه وه به كه كه س
 مه جال و دهرقه تى نه بى و بيانوى ده ست نه كه وي به چاوى ته ماعه وه ته ماشاى
 ئهو ئافره ته بكات يا خود قسه به كى له گه لدا بكات كه له گه لى دا نه گونجى، له گه ل
 ئهو شه خسيه ته پوڭشته و په رداخ و داپوڭشراوه كه له خويه وه دياره ئهو ئافره ته
 ئافره تى كه خاوه نى ئاپرو و كه رامهت و كه سايه تىى خويه تى، نه گونجى و
 شا يسته ي نه بى!

واته: ههروهك چون بابايهك كه به تهنگ باخ و بيستان و گولزارو باخچه كه به وه به،
 دىنى په رښنى دهكات يان پاسه وان و ئيشكى بۇ دادهنى، تاكو زه پ نه كرى و مالات و
 ئازله بى بهر ه لدا و بى خاوه ن نه چنه نىوى و زيانى پى نه گه به نن و لق و پوپه كانى
 نه شكى نن و ميوه كانى هه لته وه رښن و گوله كانى هه لته پسى نن!

شه ريعه تى بى هه له و په له و تىرو ته واوى خواى كار به جى و ميه ره بانيش
 به هه مان شيوه زياترو چاكتريش له سونگه ي ئه وه وه كه په روښى ئافره تيه تى و
 به زه ي پيدا دىته وه و به تهنگيه وه به كو مه لىك شور و په رښنى بۇ پاراستنى
 كه رامهت و كه سايه تى داناوه، كه به كيان بهرگ و پوڭاكى شه رعييه و ئه وانى
 ديكه ش پښتر ئاماره مان پييان كرد.

خالی چوارەم:

واقیعی میللەت و کۆمەڵگاگەمان لەو ڕۆووەوە چۆن دەبینین و کێ لێی بەرپر سياره؟!

ئێمە ئەگەر تەماشای واقیعی ئەم میللەتە ی خۆمان بکەین، دیارە ئەم میللەتە ی ئێمە وەک زۆرجار گوتوو مانە من بەمەزڵوومترین میللەتانی دنیای دادەنێم، چونکە پێم وایە هیچ میللەتێک هەبێت ژمارە ی بەئەندازە ی میللەت ی کورد بێت (٣٠-٤٠) ملیۆن و هەتا ئێستا کیانیکی دان پێداھێنراو و لێ سەلمێنراو نەبێت؟! واتە: قەوارەو کیانیکی سیاسی خۆی.

میللەت ی ئێمە میللەتێکی مەزڵوومە، وە بەپراستی بێجگە لەخوای پەرورەدگار، وە پاشان مەگەر خۆی دلسۆزی خۆی بێ ئەگەرنا هیچ کەس دلسۆزی نە، ئەو ی کە ئەمڕۆ لەکورد دیتە پیشی دەلی دلسۆزتم، پراست ناکات، بەلکو دلسۆزی بەرژەوەندی یەکانی خۆیەتی، کاتی خۆی هەر ئەوان کوردستانیان بەش بەش کردو، جا ئەگەر پراست دەکەن دلسۆزمان، باوەک چۆن کاتی خۆی کوردستانیان لەت و پەت کردو بەپێی پەیمانی (سایکس بیکۆ) و بەنیۆ خۆیاندا بەشیویانەتەو وەک میراتی پیاویکی مردو، خۆ ئێستا بپارەکە هەر بەدەستی خۆیانە، هەر ئەو پەرلەمانانە ی کە ئێستا هەن، هەر لەو پەرلەمانانە دا بپاری دابەشکرانی کوردستان دراو، دەبا ئێستا بپاریک بەدەن کە بەلای کەمەو ئێرە ئەم بەشە کوردستانە ی سەر بەعێراق با کیان و قەوارە یەکی سیاسی بێت و دانی پێدا بھێندرێت، بەلام ئێستاشی لەگەڵدا بێت هەر دەلێن: (باکووری عێراق) لەزاریانرا نایەت بلێن کوردستانی عێراق!!

میللەت ی ئێمە میللەتێکی مەزڵوومە و لەپراستی دا کەساس و بێ کەسە، ئەگەر خۆمان دلسۆزی خۆمان نەبین کەس دلسۆزمان نە، وە دلسۆزیشمان بۆ خۆمان لەو دا دەرەکەوێ کە چەندە دلسۆزین بۆ دینەکەمان، بۆ ئەو شەریعەتە ی کە بەپا بەندیی بەو شەریعەتەو بووینەتە مسوڵمان، وە بە

پاڤه ندى بهو شەرىعه ته وه بووين و ده بینه ئۆممەتى پېغەمبەر ﷺ وه به ته ئكىد به خته وه رېى و سه ره رزى و سه رفرازى دنيا و داپوژمان مسوگەر ده بى.

جا ئه گەر پاسته مسولمانىن، ئه گەر پاسته خو مان به به شىك له ئۆممەتى پېغەمبەر ﷺ ده زانىن، ده بى پيش هه موو شتىك و پيش هه موو كه سيك بو شەرىعه تى خوا بو دىنى خواى پهروه رداگار دلسوز بىن.

ئىجا ئايا ئىمه له واقىعى ئىستاي كوردستاندا به گشتى چى ده بىنىن؟! ئه گەر ته ماشاى واقىعى خو مان بكه ين - هه لبه ته جيا له خوشكان و دايكانىك كه خوا پىداون و هيدايت دراون و روو له خوان - ئه وهى دىكه چى ده بىنىن؟! لاسا كرده وه يه كى زور بى ماناى ئه وه به رگو و پو شاك و ئاداب و رى و په سمه ي كه له پوژئاواوه دىت، دياره ئافره ته كان وان گه نجه كان به كوپو كچه وه وان، بگره به داخه وه زور له وان ش كه كار به ده ستن هه روان! هه لبه ته من نالىم هه موويان چونكه من له گه ل هه ندى كياندا قسه ده كه م زور قه لسن به م وه زعه، ئه وانيش ده زانن كه ئه وه (تونيل) هى ئىمه گه يشتوو ينه ده روازه كه ي ده زانن كو تاى يه كه ي چو ن دىت!، به تاى به تى ئه وه برادرانه ي كه به رپرسن و ماله كانيان له ئه و رووپا يه و به چاوى خو يان ئه و روپا و پوژئاوايان بىنىوه، ده زانن له وى بى ئه خلاقى و فه سادى ئه خلاقى و داپووخانى ئه خلاقى چى به و كو مه لگايانه ي ئه وى كردوه!، ده زانن ئه و تونيل هى كه ئىمه له ده روازه كه ينى كو تاى يه كه ي له كو ئى دىت؟، به لئى جا ئه وانيش مه رج نيه هه موويان ئه وه وه زعيان پى خوش بى، به لام به داخه وه زور يان هه ن كه به پاستى ده ست له پشتى ئه وه كوپو كچانه ده دن كه چاويان له به ره لداى و له فه سادى ئه خلاقى يه و پىيان بو خوش ده كن و هانيان ده دن، كه ئه وه به هىچ پى و دانگىك نه مسولمانه تى تىدا ده خو يندرئيه وه نه كوردايه تى و نه ته وه پهروه رى و ميلله ت دوستى!

چونكه ميلله تىك ئه خلاقى نه ما و فه سادى جىنسى تىدا بلا و بو وه ميلله تىك په وشتى به رزو جوانى تىدا پووخا، ئه وه ميلله ته پىويستى به كه س ناكات بىچه و سىنىته وه و بپروخىنى، به لكو بو خو پوخوا وه بو خو گه نده ل بو وه كر مۆل بو وه!

به داخه وه كه ئيمه له گۆقارو پوژنامه و بلاو كراوه كان و له كه ناله راديويسى و ته له فزيونى يه كان و له كوړو سيميناره كان بانگه شه و پړوپا گه ندهى زور خراب ده بيسين بۆ ئه وه كه نافره تان و كوړو گه نجه كانمان شهرم و حه يايان له به رده م دا نه مينئ!، بۆ نموونه: كابرايه كى گۆرانى بيژى ره وشت نزم، كابرايه كى خو ليونبووى دوړاو، چهند ساليك چوو له ئه وروپا بووه و هاتوته وه له سهر ئاستى ره سمى و له سهر ئاستى به رز پيشوازي ليده كړئ و زه مينه ي بۆ خوښ ده كړئ و كوړو كچى ئه و ميلله ته ي بۆ تيكه ل ده كړئ، وهك مه پو به ران بوى تيكه ل ده كړئ و دواييش كارها و چراشيان له سهر ده كوژينرته وه بۆ ئه وه ي چ له يه كتر ده كهن بيكهن، ئه وه كه ي له به رزه ونديى كورد دايه؟!، دين با له ئه ولا بيت، خو ئه وه به پي ودانگى كوردايه تيش و وهك داب و نه ريتى كوردايه تيش هر شتيكى خراپه و هر نزمى و په ستى يه!

به راستى من زورم لا سهره خه لكى سليمانى ده لئ: ئه م شاره شارى شيخ مه مودى حه فيده شارى كاك ئه حمه دى شيخه په حمه تى خويان له سهر ي، دياره ئه وانه و ها وينا نيان پياوى گه وره چاك بوون، وه خه لكى هه ولير ده لئ: ئه م شاره شارى قه لا و مناره يه و شارى فلانه ماموستاو زاناي پايه به رزو فيساره كه سايه تى گه وره يه، ئايا له كاك ئه حمه دى شيخ و له شيخ مه مود و له گه وره پياوان و زانايان (علماء) يك كه له سليمانى و له هه وليرو له ده قهرى بادينان دا بو و ن ئا ئه و ره وشت نزمى يه كه به ردر او ته ي كه زه مينه ي بۆ خوښ ده كړئ، كه خه لكى بۆ ها ن ددرئ، به ميرات گيراوه و به جى ماوه! وه ئايا ئه و ره وشت نزمى يه شايس ته ي ئه و ميلله ته يه؟! شايس ته ي ئه و ري بازو پى و شوي نه يه كه نه و گه وره پياوانه به جيان هيشتوه؟!

پاشان چۆن ده توانين بليين ئيمه پيژمان هيه بۆ كاك ئه حمه دى شيخ و شيخ مه مود و بۆ ئه و گه وره پياوانه ي كه له هه وليرو كوڤه و له بادينان و كوئ و كوئ بو و ن؟! چۆن ده توانين بليين ئيمه له سهر پي بازى ئه وانين و

پېژمان بۆيان ههيه؟! چى وهك هى نهوانمان پيوه دهمينى ئهگەر ئهو پچهيهى
كهئىستا خهلكىكى زورى ژيىر سايهه ههر دووك ئىداره كوردى يهكه
گرتوويانه ته بهر، بهردهوام بىت؟!

ئىستا نهك تهنها ههر ئافرهتان، بگره ههر بهرگو پوشاكى كوردى
بهگشتى و له لايهن زۆربهى چين و تويزهكانى ميلله تهكه مانه وه، بهتاييهت
لهشارهكاندا بووه بهشتىكى عهيهه! وه چاوليكردن و لاساكردنه وهى بىگانه
تهنانهت له بهرگو پوشاكيشدا بوته نيشانهى شارستانىتى و پيشكهوتن!! كه
ئا ئه وه پيناس (هويه) لى ون بوونه و خو لي بزر بوون و خو دوپاندنو دهر وون
بهزىنه و كه مو زور پهيوه ندى به شارستانه تى يه وه نيه! چونكه ئيمه سه رنج
دهدين كه يابانى و چيني و هيندى يه كان ئىستاش لهگه ل بى دهسته بهردارى
بهرگو پوشتك و عادهت و نه رىت و بهلكو دهسته بهردارى بت په رستى
خويشيان نه بوونه و ئىستاش ههر بت و سه نه م و مانگا، يان (بووزا)
ده په رستى، كه بىگومان بت په رستى نزم ترين شيوهى بيركردنه وه! كه چى
دهسته بهردارى نه بوونه، بهلام ئه وه ريگاشى لى نه گرتوون كه له بوارى
ته كنولوجيادا زور بهر و پيش بچن، تهنانهت له هه نديك بوارد يابانى يه كان
پيش ئه مەريكا و پوژئاواش كه وتوونه وه، كه چى ئيمه ده لىين: ده بى بهرگو
پوشاكه كه شمان دارنين و ئيمان و عه قیده شمان نه مينى و داب و نه رىتى
په سه نى كورده وارى شمان نه مينى! ئنجا وازانين به وه پيش ده كه وين بهلام ههر
له جيى خوشمانين، نهك ههر له جيى خومانين بهلكو زورىش بهر و دوا
چووينه ته وه!!

دياره پيشه و هوكارى ئه و پووتى و بهرهللايى و فه ساده ئه خلاقى و
بى سه ره و بهر هى يه ش، به پلهى يه كه م برىتييه له سه رسام (مُعْجَب) بوون
به پوژئاوا، كه وتنه ژيىر كاريگه رى فه رهنگى پزيو و داته پيوى پوژئاوا،
ئەویش به هوئى ئيمان كزى و ناحالى بوون و حالى نه بوون له شه ريعهت و
په ره رده نه بوون له سه ر بنچينه كانى عه قیده و شه ريعه ته وه.

جا ئايا كى لهو حالتو واقيعه شپړزى ئه خلاقى په بهرپرسياره؟
 بهلئ ئايا كى لى بهرپرسياره؟ له راستى دا هم موومان لى بهرپرسيارين،
 من ناليم: تهنيا نه و نافره ته دماوو هه لڅه له تاوانه له بهرانبهر هم واقيع و
 هه ل و مەرجه د ژواره نه خلاقى په دا بهرپرسيارين، هه روه ها ناليم تهنيا نه و گه نجه
 دماوو و هه رزه كارانه بهرپرسيارين كه له سته نته رى گه نجان و هو له كان و
 بازاره كان و چاى خانه كان پي كه وه كوډه بڼه وه وهك هيچ نامانجيك نه بى له ژيان دا
 بيهينه دى مه گهر چاوبازه كى و قسه بى ماناو پياسه ي جاده و كوډان نه بى!

به لكو ده ليم: هم مو لايه كمان له بهرانبهر هم واقيعه دا بهرپرسيارين،
 چونكه ده بووايه ئيمه ي ميلله تى كورد نه و يازده (۱۱) ساله ي دواى راپه پين
 خه ريكى دروست كړدى ژيړخانى ئابوورى كوردستان باين، كوان كارگه
 (معمل) كانمان؟! كوا كه لك وهرگرتن لهو هم مو كانزا (معدن) يانه ي كه
 له كوردستان دا هن؟! ئيمه وهك به چكه بالنده ده ممان گرتو ته وه داخوا كه ي
 به پي بريارى (۹۸۶) ئازو و قيه كه دابهش ده كړى و ده پي ته وه، بيگومان هه ر
 ميلله تيك ميلله تيكى ئيستيهلاكى و (مُسْتَهْلَكٌ) ^(۱۹) بى، ميلله تيكى
 دواكه و توويه و ده بى هول بده ين ميلله تيكى به ره مه يئ (مُنْتِجٌ) بين، به راستى
 پيم سهيره كه برادرانى خاوه ن ئيداره كه خويان به حوكمران دوزانن بير له وه
 ناكه نه وه ژيړ خانك بؤ هم ميلله ته دروست بكن تا گه نجه كانمان چى ديكه
 ناچار نه بن له بهر بى كاريى پوو له هه نده ران بكن و له بهر بى نامانجى خويان
 بدور پين، بين له كارگه كان دا به ره ميك وده دست بينن ولا ت به ره و پيش
 بچيت و ناوه دان بيتوه خه لك نه وه نده هه ست به ناؤميډى (ياس) نه كات،
 له راستى دا هم واقيعه هم موومان لى بهرپرسيارين به ئيسلامى يه كانه وه
 به تيكر اى خه لك و ميلله ته وه به مال و خيزانه كانه وه، سويند به خوا من پيم

^(۱۹) الاستهلاك: واته: به كار هينان و سرف كردن، (مستهلك) يش كه سينكه كه نه وه ي غه يري
 خوى به ره مى هيناوه به كاري ده ينيئ و خوى چ كاره نيو، ده خوات به لام ناكات.

سەيرە جاروبار كەھەندىك ئافرەت دەيىنم - لەپىۋ بان كەچاوت تىيى
 ھەلدەنگوئى - پىم سەيرە كەئە ئافرەتە جارى يەكەم چۆن بۆ خۆى شەرم
 ناكات كەبەپىگادا دەپوات بەو بەرگە پۆشاكە نامۇيە كەفەقىرە ھەموو
 ئەندامەكانى ديارن!! پاشان بەلاموۋە سەيرەتر ئەوئە كەباب و دايكى چۆن
 پىيان عەيب نىيە كەئە كچە دەچىتەوۋ تەماشاي بكن، نازانم تەماشاي
 دەكەن يان تەماشاي ناكەن!! ئايا دەزانن كچەكەيان چۆن دەسورپىتەوۋ؟
 بەپاستىي بەپاستىي زۆرم پى سەيرە!! كە بىگومان زۆر شتى خراپتر لەوۋش
 كە لەسەر جادەو شەقام دەيىنرئ، دەيىستىرئ! زۆر شتى خراپ دەيىستىرئ
 كەشايستەي ئەو نىە لەسەر مېنەبەر باسنى بكن! ئنجا نازانم ئايا ئەو
 پووتى و بەرەللايىيە سەوودو بەرەمەكەي چىيە؟!

۱- جارى لەپوۋى ئابوورىيەوۋ زىيانى ھە ئەو ئافرەتە داماوانە زۆريان
 ھەيە قەناعەتى بەو جۆرە بەرگە پۆشاكە نىە، بەلام دەلى: بلىم چى؟ تازە بۆتە
 عادەت و مۇدىل ئەگەر وانەكەم لىم بەرەخنە دەگىرئ!! زۆريان ھەن
 تىگەيشتىنكى وايان لەدەين نىەو ئىمانىكى دامەزراویشيان نىە، بۇيە
 كەوتوۋنەتە ژىر كاريگەرىي ئەي مۇدىلانە، بەلى لەپوۋى ئابوورىيەوۋ ئەو
 مۇدىل و مۇدىلكارىيە بارىكى قورسە چونكە ئەو ئافرەتە قەقىرە شەوۋپۆژ
 ھەر خەرىكى خۆى دەيىت و پارەيەكى زۆر بەمالى بابى مەسرفە دەكات، يان
 بەمالى مېردى، چونكە داوودەرمان دەكپى و مىكياچ دەكات، وە ھەر پۆژەو
 مۇدىلىك لەبەرگە پۆشاك لەبەر دەكات و دەيگۆرى... ھتە، ئەوۋش بىگومان
 لەپوۋى ئابوورىيەوۋ كۆلىكى گران و زىيانىكى گەرەيە.

۲- ئنجا ئەگەر لەپوۋى ئەمىنيەوۋش تەماشاي بكن دەيىنن لەدادگا
 (محكمة) كان دا زۆر قەزىيە جىنسى و دەستىرژى نامووس و چى و چى
 دەچىتە دادگاۋ، لەپوۋى دادوورىي و ئەمنىيەوۋ خەلىكى زۆرمان سەرقال
 دەبى و (ملفات) زۆر كۆدەيىتەوۋ، بەھۆى ئەو گرفت و كىشانەوۋ

كەلەسۈنگەي داپووخانى پەشتەو پەيدا دەبن و ئەوئش ئەو پووتى و بەرەللايىيە كاريگەرترين ھۆكاريەتى، ئافرەتتەك كە سەرنجى پياوان بەلای خۇدا پادەكيتشى بەبەرگ و پۇشاكى سەير سەير و بەبەلەس و كەوت و پەفتارى نزم و تۆمەتبارانە و گومان لىكراوانە، ئاشكرايە كەدوايى شت دەقەومىت و ئەوئى چاندوويەتى دەيدورىتەو ھەخەك چاوى تى دەپرىت، پاشان كە شت پرويدا دەبى خەرجىيەكى زۆر دابىن بىكرى بۆيەكلايى كىردنەوئى ئەو كىشانەي كەلەوئەو پو دەدەن، و ئابرووچوون و كەپامەت پووشان و عەيبدارىيى دنيايى و گوناھباريى و شەرمەزاريى دواپۇژيش لەوئى بوەستى!

۳- پاشان لەپرووى خىزانىيەو، وختىك كەخەك ئەوئەندە تىكەل بوو لەدائىرەكان و لەشويئە گشتىيەكان و لەبازارەكان؛ لەھەموو شوئىئە ئەوئافرەتە دلى بەو پياوئى تردا دەچى و ئەو پياوئە دلى بەو ئافرەتەي تردا دەچى بەتايبەت كەئيمان و بېروايەكى پتەو دامەزراوئى تە پارىزگارى يان بىكات، ئەو شتىكى سەيرو دورور ئىيە كەخىانەتى خىزانى (الخيانة الزوجية) دروست بىت، ھەك بىستراوئە بىنراوئە گەلىك پووداوى دلتەزىن لەو بوارەدا زانراون و تۆمار كراون!

۴- ھەروەھا لەپرووى تەندروستىيەو، ئەو جۆرە بەرگ و پۇشاكە تەسكەو ئەو جۆرە پىلاوئە تەنگە ھەموو دىكتۆرور پزىشكەكان دەللىن زۆر خراپە بۆ بەدەنيان، ئەو داو و دەرمانانەي كە لەخۇيانى دەدەن زۆر خراپەو زىيان بەخشە بۆ پىستيان، يانى لەھەر پوويكەو تەماشاي بىكەي ئەو پووتى و بى بەندوبارىي و چاولىكردن و لاسايى كىردنەوئى ئەھلى كوڤر جگە لەزەرەو زىيان ھىچ بەرھەمىكى دىكەي ئىيە، ئىدى ئىيە نازانين چ فەلسەفەيەكى تىدايەو چ ھونەرىكى تىدايە؟!، بەتەئكىد لەھەموو پووەكانى، ئابوورىي، ئەدەبىيى، فىكرىي، زانستىي، تەندروستىي، كۆمەلەيەتىي، ئەتەوايەتىي، ئەمىنىي... ھتە. ئەوپەرى زىيانى تىدايەو مەن ناتوانم تاكە قازانچ و بەرھەمىكى بژمىرم!

خالی پېنجه م: قسه ی گوتایی: چاره سهر چی یه؟

به کورتی ده لیم: چاره سهر نه ویه که له پشه وه خومان بگوړین و خومان پاکسازیی و چاکسازیی بکین، چونکه: بیگومان ئیمه کاتی خوی که (پژیمی به عس) مان پاونو و پووخاند ته نها نه وند نه وو که ده سته لات هکی له لای خه لک ره فز بیټ، به لکو نه و فهره نگو خو و نه ریت نه فامیی و ره وشت نرمی یه ش که به عس بلاوی ده کرده وه هر ره فز بوو، وه فیکرو فله سه فه یه کیش که بلاوی ده کرده وه ده بیټ هر ره فز بیټ.

به لئ به راستی ده بیټ ئیمه شوپشیک عه قیده یی و فیکریی و فهره نگی بکین نه ویش بریتیی له گه رانه وه بو سهر ره سه نه یه تی دینی خومان، ئیمه میلله تیکی بی فهره نگو بی ناسنامه نین، فهره نگو وه ویه ی خومانمان هیه، و بیگومان نه و شوپشه عه قیده یی و فهره نگی و فیکریی یه ش وه پیویست به هه مو لایه کمان ده کړیټ.

دیسان وپړای نه و شوپش و گوړانکاری و گه رانه وه سهر خویه عه قیده یی و فیکریی یه پیویسته چاکسازیی له بواری کومه لایه تیشدا ههر بکړی، من ناگادارم که زور له نافرته تان ده یانه وئ شووبکهن به لام له بهر نه و مهرجانه ی که له نیو خه لکدا بوونه ته داب و ده ستورو پئ و په سم وه که مه سرف و مارهی زور خانوو و زیږ.. هتد ده بین که س لیان ناچیته پیښ و له نه نجامدا نه و نافرته تانه ده میننه وه و ده بته قهیره کچ، هه روه ها کوړان هه ن به هه مان شیوه له بهر نه و هه مو کوټ و زنجیرانه ی که به گوږه ی عورف و باوی هه له ی نیو کومه لگا ده ست و پیی خومانمان پینان به ستوون ژن هینان و شوو کړدنه مان زور وه زه حمت خستوه.

باوریا بین به دهر دی پوژناوا نه چین، که له کتیییک دا خویندمه وه .. ده لئ: له هه ندیک له و لاتانه دا ریژه ی ژن هینان بوته (٤٠٪) ! نه ویش دواي نه وه ی که نه و نافرته ته چهنده ها پیاو تاقی ده کاته وه هه روه ها پیاو که ش چهنده مان نافرته!، له (٦٠٪) یش که س ژن ناهینی، دیاره نافرته کانیش شوویان ده ست

ناكهوئى بۆ؟! چونكه ھەر لەو جادەو بازارە وەك چۆن (سەندەوېچ) ئىك دەخوئىت مەسەلەى تىزكردنى جىنسىش ئاواى لىھاتەو، جا ئاىا ئىمەش دەمانەوئى ئاوامان لىبىت كەمسوگەر مسوگەر مالى دنياو دواپوژمان وئران دەبى؟!!

كەواتە: با لەپرووى كۆمەلايەتىيەو ھە كارىك بگەين كەچەكان بەئاسانى شوو بگەن و لەو بارەو با كارئاسانى بگەين بۆ ئەوھى كەچەكان بەئاسانى شوو بگەن و كوپەكان بەئاسانى ژن بەيئن، بەراستى ھەندىك عادەت و نەرىت كەپەواجى پىدراوھو بلاو كراوھتەو، وەك مارەيى زۆر قورس و ھەندىك پىو پەسمى زۆر سەيرو نامۆ سەغلەتەر، ھىچ پەيوەندىيان بەشەرەو نى، چونكە لەفەرموودەدا ھاتووە دەفەرموئى: باشترىن ئافەت ئەوھى مارەيىيەكەى كەم و ئاسان بىت، بەلى شەرىعەتى خوا ھەز دەكات كە بەئاسانى مال پىكەو بئىت، ئەو ئالۆزىي و گرى و گۆلەى كەئىمە خوئمان دروستمان كەو لەشەر دا نى.

ئىجا وەك پىشتىش ئامازم پىدا كەشە پىدانى لايەنى ئابوورىي و دروست كردنى ژىرخان بۆ ئەو خەلك و مېللەتەو ھەولدان بۆ بنىاتنانى كۆمەلىك كارخانەو كارگەو سوود وەرگرتن لەو ھەموو كانزاو كەرەسەى خاوو وزەيەى كە لەم ولات و خاكەى ئىمەدا ھەيە، بۆئەوھى ھەم ولاتمان ئاوەدان بىتەو بۆ ھەموو شتىك ھەر چا و لەدەستى خەلك نەيىن، ھەم چى دىكە گەنج و لاوكانمان لەبەر بەتالىي و بىكارىي بەملاولادا نەپۆن و كچەكان لىزە بمىننەو بەداماويى، ديارە ئافەتەكان پىي چوونە دەرەويان نىە بۆيە ناچار ئەوان بەداماويى دەمىننەو، ئاشكراشە وەك چۆن ئىنسان برسى دەبىت و تىنووى دەبىت و پىوئىستى بەخوردان و خواردنەو ھەيە بۆ تىرەبون و تىراوبون بۆ لايەنى جىنسىش ھەر بەھەمان شىو، بەتايىبەتەش كەپەرەدەى دىنى لاواز بوو ئەو بىگومان فشارى جىنسىش زۆر دەبىت و لەئەنجامدا فەساد و خراپە بلاو دەبىتەو، وە لەراستىدا لايەنىكى زۆرى ئەو بەرپرسيارىيتىيەش دەكەوئتە سەرشانى ئىمەى ئىسلامىي، ئىمەى ئىسلامىي لەچەند لايەكەو بەرپرسيارين:

یه کهم: که به پرویه کی گه شو و خوش بچینه نیو ئه و خه لکه وه، به تاییه ت خوشکانمان به پروی گه شو و خوش له گه ل ئه و ئافره تانه قسه بکه و بانگه وازیان بکه و ئاموژگاری یان بکه ن، نه که به چاوی دوژمانه و غه ره زاوی یانه وه ته ماشایان بکه ن، چونکه به ته ئکید بی ناگایی و نه شاره زایی گه وره ترین هوکاری له خسته چوون و به دهم ره شه بای شه هوته و شو به وه چوونیانه و، باییمان وانه بی که ئه و خه لکه هه مووی له ناخه وه بریاری دژایه تی دین و ئه دهب و ره وشتی به رزی داوه!

پیغه مبه ری خوا ﷺ له بواری بانگه وازو هه لئس وکه و ته له گه ل خه لکی دا فهرموویه تی: (بشروا ولا تفرؤا) متفق علیه، واته: دلخۆشکه ر بن و سه له مینه ره وه مه بن، یانی: باشیوه ی قسه و تارو هه لئس وکه و تتان وایی نیزیکه ره وه بی نه که دوورخه ره وه هه ره ها ده بی به چاوی په حم و سۆزو په رۆشه وه له خه لک و ده ور به رمان به وانی و به و پووجه وه مامه له یان له گه ل بکه ی، چونکه ئیمه شوینکه و تووی پیغه مبه ری کین که نازناوی (رحمة للعالمین) ه!! وه فهرمووشیه تی: (انه من لا یرحم لا یرحم) رواه مسلم.

دووهم: پاشان پیویسته خوشمان نموونه و به رجه سته یه کی راست و پیکی شهرع بین له هه لئسوکه و تماندا و ئالۆزکاری (تعقیدات) نه که یین له مه سه له ی به رگو و پۆشاک ئافره ت و هه ندیک ئاداب و هه لئس وکه و تدا، چونکه هه ندیک خوشک و برای ئیسلامی له ژیر فشاری ئه و هیرشه پوژناوایی یه دا که هیه به رگو و پۆشاک ئافره تانیان و الیکردۆته وه که چی وای که م نیه له بی به ندو باری خه لکه سه رگه ردان و له خسته به راوه که و هیچی وای له به ر پووت و قووتی یه که ی ئه وان دا نیه، زیاتریش به پالنه ری ئه وه که ده ور به ره سه رلیشیواوه که گله یی لی نه که ن و لی پازی بن!!

هه ندیکیش هه ر له خه لکی ئیسلامی له کاردانه وه (رد فعل) دا ئافره تیان و سه غله ت و ته نگه تا و کردوه و پابه ندیان کردوه به کو مه لیک شته وه که شه رعی خوای په ره رده گار وای نه فهرمووه، وه بیگومان ئایینی خوا هیچ جوړه

سه غله تکرردن و ناره چه تکرردنیکی بۆ ئینسانه کان تیدا نیه، وهك خوای دادگهر
فهرموویه تی: (وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ) (الحج: من الآية ۷۸).

جا بیگومان ئەم دووانه ههردووکیان ههلهن و، باخۆمان لهو تێپه پاندن و
بهزایه دان (افراد و تفريط)ه بیاریزین و، شه ریعت چۆنی فهرموو و پای
به هیزتر (راجح) ی زانایان چۆنه ئاوا پهفتار بکهین، وه باهه رکاتیك مهسه لهیهك
جیگای پاجیایی (اختلاف) و مشت و مپی زانایان بوو، با له سهه بناغه ی
سینگ فراوانی و قبوڵ کردنی پای به رانهرو پێژلیگرتنی مامه له ی له گه ل
بکهین، نهك له سهه بنچینه ی ده مارگیری (تعصب) و لاسا کردنه وه (تقلید) و
تهنها خۆپێ هه ق بون!

وهك (ابن المفلح الحنبلي) له كتیبی (الأداب الشرعية) داو له بواری فهрман
به چا كه وه هی له خراپه دا له باره ی (مهسه له ی دیار بوونی ده م و چاوی ئافرهت
له پێگه و باند) كه ئایا دروسته به ناوی فهрман به چا كه كردن و پێ
له خراپه گرتنه وه قه دهغه بکړین؟!

جا لهو باره وه پرسیارێك ده و رووژینی و ده لێ: (ئایا دروسته كه سیك بلی:
نابێ ئافره تان ده م و چاویان دیار بییت؟! ده لێ: نه خیر، چونكه نه وه
مهسه لهیه کی خیا لفییه) پاشان ابن (المفلح) خۆیشی نه و پایه په سه ند دهكات
كه زۆربه ی هه ره زۆری زانا و پێشه وایانی ئیسلام په سه ندیان كرد وه ده لێ:
كه ئافره ت ده م و چاوی عه و ره ت نیه^(۲۰) ئاشكر اشه كه فه رمان به چا كه كردن و پێ
له خراپه گرتن نابێ لهو مهسه له و یابه تانه دا بکړی كه زانایان پا جیاییان
له باره یانه وه هیه.

كه واته بایمهش له لایه كه وه مهسه له كه زۆر ئالۆز نه كهین و میزاج و تهبعی خۆمان
له پقی خه لکی بێ به ند و بارو له كار دانه و یان دا - نه كهینه جیگه وه ی شه رع!

له لایه کی تریشه وه وا نه كهین كه به رگ و پۆشاکی ئافره تان به شیوه یه کی
لیبیته وه كه نه وه ی پۆشته یه له گه ل نه وه ی كه نا پۆشته یه جیا وازییه کی وای
نه بییت، دیاره هه میشه ییش پاسته پێی شه رع گرتن و به ملاولا دا نه ترازان و

(۲۰) به وانه: (الأداب الشرعية) ج ۱ ص ۳۵۹.

گیرۆده نه بوونی تیپه پاندن و به زایه دان مایه ی سه رکه وتنه له دینداریی یه کی
پاست و دروست دا.

ئنجا کۆتایی قسه کانیشم به وه دینم ده ئیم: به راستی پیویسته ئیمه ی
ئیسلامی به رانبر به میلله ت و کۆمه لگای خۆمان له هه موو پروه کانی سیاس ی و
ئابووری و کۆمه لایه تی و ئه خلاق ی و فه رهنگ ی یه وه خۆمان به به پرسیار
بزانی، جا ئه و خۆ به به پرسیار زانی نه ئه گه ر به قسه یه کی خیریش بی ت ده بی
ئهو ئه رکه ی سه رشانمان جی به جی بکه ی ن و، هه رچی یه کی ش له ده ستمان بی
نابی که مه ترخه میی تیدا بکه ی ن، وه ک پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رمو یه تی: (کلکم
راع و کلکم مسؤل عن رعیته...) متفق علیه، واته: هه ر کامی کتان چاودیره و به رانبر
به میلله ت و کۆمه لگایه کی به پرسیاره.

به ئی خوشک و براهه کانم پیویسته ئیمه ئه گه ر به قسه گو تئیکی حه قیش بی
ئه رکی سه رشانمان جی به جی بکه ی ن چونکه ئه م میلله ته ی ئیمه پاراستنی و
سه رخستنی و به خته وه رکردنی به پرسیاریه ک و ئه رکیکه له سه رشان ی هه موو
لایه کمانه، ئیمه ش وه ک ئیسلامی ده بی خۆمان به به پرسیار بزانی که ئه گه ر
به ئامۆزگاری و قسه یه کی خیره به به رچا و پوونکردنه وه یه کی خیریش بی
که بیگومان ئه مه ش که م نیه و زه حمه تیش نیه، پیویسته ئه دای ئه و
به پرسیاریتی یه بکه ی ن، به لام ده بی دلنیا ییش بین که به ده ستبار بۆ یه کتر
گرتنی هه موو لایه ک نه بی ت ئه م وه زعه چاره سه ر نا کریت و، ده بی هه موو لایه ک
ده ستبار بۆ یه کتر بگرین به تاییه تی هه ردو ئیداره که ی سلیمانی و هه ولیری
براده رانی (یه کیتی و پارتی) به راستی پشکی گه وره ی ئه و به پرسیاریتی یه
به ر ئه وان ده که ویت^(۳۱) و ئه رکی گه وره له سه رشان ی ئه وانه، ده بی ئه وان
دووربین و وردبین بن له وه ی که ئه و کۆمه لگایه به ره و چی ده چیت له پووی
سیاسی یه وه پرۆژه ی سیاس ی مان چی یه؟! چۆن ئه و کیان و قه واره یه بیاریزین
له پووی ئابووری و له پووی کۆمه لایه تی و له پووی فه رهنگ ی یه وه؟ بۆ چی ده بی

(۳۱) چونکه ئیستا که ئه وان هوکمران و کار به ده ست و واری داتی ولاتیان له به ر ده ست دایه و
خیره شه پان له ده ست دئی و تارا دده یه کی زور جله و ی ولاتیان به ده سه ته وه!

ئېمە ھەر شوئىنكە وتەو لاسا كەرەھى خەلکك بىن كە خوا خەشم و غەزەبى
 خۆى بەسەردا پشتوون و خۆيان گىريان خواردو بەدەستى خۆيانەو!!
 بۆچى نابى بىرىكى جىددى بکەينەو كەگۆران وەرچەر خانىكى پىشەبى
 لەھەموو بوارەكانى ژيان و گوزەراندا پروو ئىسلام بەسەر خۆمان دا بەئىن!!
 ئەو بىگومان ئەركىكە كەلەسەر شانى ھەموو لایەكمانە كەزۆر بەجىددى بىر
 لەچارەنووس و سەرەنجامى ئەو خەلک و مىللەتەمان بکەينەو كەبەرەو ھەلدىر
 نەچىت و لەداپروو خانى پەوشت بەدوور بىت و لەھەرچۆرە پاشكەوتن و
 ھەرەس و داپروو خانىكى دىكە لەھەموو بوارەكانى عەقىدەو سىياسەت و
 ئابوورىيى.. ھتە بەدوور بى...

خوا بەلوتف و كەرەمى خۆى يارمەتى ھەموو لایەكمان بەدات كەزۆر
 دلسۆزانە ئىش بۆ ئەم مىللەتە بکەين و بىگىرپىنەو ژىر سايەى شەرىعەتى
 خۆى، خويە داوات لىدەكەين كە بەرچا و پروترمان بکەى، وە خوايە
 ھىدايەتمان بەدى چىت فەرموو جى بەجى بکەين، خوايە حىيا و حەشمەتى
 زىاتر بەئافرەتەكانمان بەدى، خوايە ئابروو كەرەمەتى زىاتر بەگەنجەكانمان
 ببەخشى، خوايە غىرەت و شەھامەتى زىاتر بەدايك و باوكەكان ببەخشى،
 خوايە دلسۆزى و مشوورخۆرى و دووربىنى و وردبىنى و دادگەرى
 بەبەرپرسەكان ببەخشى، خوايە يارمەتى ھەموو لایەك بەدى كەبەشىوئەك
 بجوولپىنەو پەفتار بکەين، كەشايستەى مىللەتىكى مسولمان بى،
 كەشايستەى كۆمەللىك بى كەخۆيان بەشوئىنكە وتووى پىغەمبەر ﷺ و ئۆممەتى
 ئەو دەزان!

خوایە شىفای نەخۆشەكانمان بەدى، خوايە قوتابىيەكانمان لەكاتى
 تاقىکردنەوكانيان دان يارمەتيان بەدى سەعى و كۆششى باش بکەن و پلەى
 باش بىنن، خوايە ھەر مسولمانىك ھەرگرفت و كىشەيەكى ھەيە بۆى
 چارەسەرى بکەى. ئامىن

وصلی الله على محمد وعلى آله وصحبه أجمعين
 والحمد لله رب العالمين

نيوه پروك

بابەت

لاپەرە

۳

۴

۶

۶

پیشکەش بى

ئەم نامىلىكەيە

دەقى وتارەكە

پیشەكى

خالى يەكەم: رەۋشەتو خوۋى بەرزو پەسەند شوورەو ھەسارو

۱۰

پەرژىنى كۆمەلگايە.

خالى دووم: بىرارى شەرىعەت سەبارەت بەچۆنيەتى پەيوەندى

۱۸

جىنسى نىۋان پىاوو ئافرەت.

يەكەم: شەرىعەت دەلى دەبى پىاوو ئافرەت: لەسەر بناغەيەكى ئاشكراو

۲۰

پوۋون پاست ژيانى ھاۋسەرىتى بىيات بىن.

دووم: شەرىعەت چەند پەرژىنىكى داناون بۇ پارىزگارى شەپەرەو

گىرۇدە نەبوۋنى گوناح كەيەكيان بىرىتە لەنەچۈنە مالى يەكتەر بەبى مۇلەت

۲۴

ۋەرگرتن و سەلام كردن.

سىيەم: ۋە پەرژىنى دوومى گوناح و داۋىن پىسى بىرىتە

۲۴

لەقەدەغەكردنى بۇ يەكتەر پوانىنى ئارەزوومەندانە ئافرەت و پىاو.

چوارەم: ۋە پەرژىنى سىيەم بىرىتە لەخۇداپۇشىن و جوانى خۇ

۲۵

دەرنەخستنى ئافرت بۇ پىاوى نامەجرەم.

پىنجەم: پەرژىنى چوارەمىش بىرىتە لەشۋىنى چۆل و بەتەنھا پىكەرە

۲۶

نەبوۋنى ئافرەت و پىاۋىكى نامەجرەم.

۲۷

خالى سىيەم: ھىكمەتى بەرگ و پۇشاكى شەرىىيانە ئافرەت.

خالى چوارەم: واقىعى مىللەت و كۆمەلگامان لەو پوۋەو چۆن دەبىنن و

۳۱

كى لىتى بەرپرسىارە!؟

۱-زىيانەكانى بەرگ و پۇشاكى ناشەرىىيانە ئافرەتان لەپوۋى

۳۵

ئابوۋرىيەو.

۲-لەپوۋى ئەمنىيەو.

۳-لەپوۋى تەندورستىيەو.

۳۸

خالى پىنجەم: قسەى كۆتايى: چارەسەر چىيە!؟

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا
فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَرْنَاهَا تَدْمِيرًا

(الأسراء: ١٦)

ameer.maktab@yahoo.com

/AliBapir

/AliBapir

/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ژماره‌ی سپاردنی (٤٦٤) ی سالی ٢٠٠٢ ی وهزارده‌ی رۆشنیری پیدراوه

www.alibapir.net